

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)
رشته مامایی**

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب شصت و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۰

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی

رشته: مامایی

دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.)

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در شصت و دومین جلسه مورخ ۹۴/۱۰/۲۰ بر اساس طرح دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیرنظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

رأی صادره در شصت و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۴/۱۰/۲۰ در مورد

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سید منصور رضوی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر جمشید حاجتی

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،
بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر باقر لاریجانی

معاون آموزشی

رأی صادره در شصت و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۴/۱۰/۲۰ در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سید حسن هاشمی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

فصل اول
برنامه آموزشی رشته مامایی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

دوران بارداری و زایمان یک رخداد طبیعی است که زنان در دوره زندگی تجربه می نمایند. به منظور ترویج زایمان های طبیعی، رصد بیشتر سلامت زنان در جامعه و آموزش مقاطع تحصیلی رشته مامایی، دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی جهت تحقق اهداف فوق، تدوین شده است.

عنوان رشته و مقطع به فارسی و انگلیسی: **مامایی Midwifery**
مقطع تحصیلی: **دکتری تخصصی (Ph.D.)**

تعریف رشته:

دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی یکی از رشته های علوم سلامت است که دانش آموخته آن خدمات مامایی را در موارد رخدادهای طبیعی بارداری و زایمان و نیز تشخیص، ارجاع و پیگیری موارد غیر طبیعی بارداری و زایمان به جامعه ارائه می کند. به علاوه، دانش آموخته این دوره خدمات خود را به منظور حفظ و ارتقاء شاخص های سلامت مادر، جنین و نوزاد در موارد طبیعی و در حیطه خدمات مامایی ارائه می دهند. او همچنین قادر خواهد بود در آموزش رده های مختلف و مشاوره در امور مامایی مشارکت نموده، دانش و توانمندیهای خود را در اختیار جامعه قرار دهد.

شرایط و نحوه پذیرش:

- قبولی در آزمون ورودی مطابق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- داشتن مدرک کارشناسی ارشد در یکی از رشته های مامایی و مشاوره در مامایی

* مواد امتحانی و ضرایب آن:

ردیف	نام درس	ضریب
۱	بارداری و زایمان و شیردهی	۳
۲	مراقبت نوزادان طبیعی	۱
۳	بیماریهای داخلی و جراحی در بارداری و زایمان و بارداری های پرخطر	۲
۴	فیزیولوژی تولید مثل	۱
۵	احیاء نوزاد و مادر	۱
۶	بهداشت باروری	۲

* جهت کسب اطلاع از آخرین تغییرات در مدارک تحصیلی مورد پذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران

براساس مدارک و مستندات باقیمانده از قرن ها پیش، هیپوکرات پزشک یونانی، برنامه آموزش مامایی را در قرن پنجم قبل از میلاد شروع کرد. سرانوس پزشک رومی در قرن دوم میلادی مشخصات یک مامای خوب را شامل نیاز به تحصیل و دسترسی به دانش مامایی تعیین کرد. او همچنین کتابی را نوشت که تا سال ۱۵۰۰ میلادی مورد استفاده بود. در سال ۱۴۵۲ میلادی آلمان اولین قانون در مورد مامایی در زمینه زایمان زنان را تصویب کرد. در کشورهای غربی که با مهاجرت دیگر اقوام تشکیل شده بود نظیر ایالات متحده و آمریکای لاتین و نیز در استرالیا، ماماها برای این جوامع یک ضرورت محسوب می شدند و همواره مورد احترام بودند. آموزش مامایی در این جوامع به حدود ۲۰۰ سال قبل برمی گردد. در آمریکا در سال های ۱۹۲۱ تا ۱۹۲۹ آموزش و صدور مجوز کار برای ماماها انجام شد و بتدریج آموزشکده ها

یا مدارس مامایی تاسیس شد. در حال حاضر، این رشته در دنیا با نام های : Midwifery(Ph.D.) مثلا در دانشگاه منچستر، Nursing and Midwifery(Ph.D.) مثلا در دانشگاه کاردیف انگلستان، Midwifery and Womens health(Ph.D.) مثلا در دانشگاه West London و Nurse-Midwifery(Ph.D.) مثلا در دانشگاه جان هاپکینز در دانشگاههای متعدد و معتبر دنیا وجود دارد.

در ایران، اولین مدرسه مامایی در سال ۱۲۹۸ در بیمارستان بانوان (زنان سابق) در شهر تهران تاسیس شد. پس از گذشت ۱۰ سال اولین آموزشگاه عالی مامایی با دوره ۳ ساله معادل لیسانس به عنوان یکی از شعب مدرسه طب در سال ۱۳۰۸ آغاز به کار کرد. پس از تاسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ و دانشکده پزشکی آن در سال ۱۳۱۵، بیمارستان زنان به همراه آموزشگاه مامایی آن در سال ۱۳۱۹ ضمیمه دانشکده پزشکی شد. سپس مراکز متعدد تربیت ماما در برخی از استان ها تاسیس شد. از سال ۱۳۵۴ تا زمان انقلاب اسلامی، دوره های لیسانس مامایی در مراکز اصفهان، مشهد و دانشگاه شهید بهشتی (ملی سابق) گسترش یافت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و بازگشایی دانشگاه ها پس از انقلاب فرهنگی، دوره های کاردانی و کارشناسی نا پیوسته و سپس کارشناسی پیوسته مامایی در اکثر استان های کشور تاسیس شد. همچنین از سال ۱۳۶۴ دوره کارشناسی ارشد در دانشگاه تربیت مدرس و از سال ۱۳۷۰ در دانشگاههای متعدد دیگر کشور برقرار گردید. دوره دکتری تخصصی بهداشت باروری نیز در سال ۱۳۸۷ تصویب و در حال حاضر در ۶ دانشگاه فعال است.

دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی، برای اولین بار است که در ایران مطرح می گردد. اما تاریخچه پیدایش آن در جهان به حدود ۲۵-۲۰ سال گذشته برمی گردد.

جایگاه شغلی دانش آموختگان:

دانش آموختگان این دوره می توانند، در صورت اعلام نیاز مراکز، در جایگاه های زیر انجام وظیفه نمایند:

۱- دانشگاه های علوم پزشکی کشور که دارای بیمارستان های آموزشی و بخش زایمان هستند.

۲- مراکز بهداشت باروری

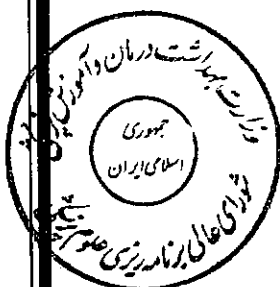
فلسفه (ارزش و باورها):

در تدوین این برنامه بر ارزشهای زیر تأکید شده است:

- سلامت محوری در تمامی ابعادش
- زایمان طبیعی سالم به عنوان یک فرآیند طبیعی در نظام آفرینش
- رعایت شاخصهای اخلاق حرفه ای نظیر: مسئولیت پذیری، وجدان کاری، راستی و درستی، الگو بودن و نظایر آن
- دفاع از حقوق مادی و معنوی مددجویان و احترام به قوانین مرتبط با آن
- رعایت دقیق مقررات ایمنی بیمار (patient safety)
- احترام به نسوج و بافتهای انسانی اعم از نسوج مرده یا زنده
- اجرای عدالت در ارائه خدمت یکسان، در تمامی شرایط سنی، جنسی، قومی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، مذهبی و اعتقادات سیاسی
- احترام به حق حیات جنین
- پژوهش محوری
- توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی، روحی، روانی و کرامت انسانی مراجعین در کلیه ارتباطات حرفه ای
- الگو بودن علمی و اخلاقی و حرفه ای در مقام ارائه کننده خدمات و نیز در مقام معلم برای دانشجویان

چشم انداز:

چشم انداز این دوره آموزشی این است که در ۱۰ سال آینده در کشور، از لحاظ استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و خدماتی که به مردم و دانشجویان ارائه می کند، در منطقه در ردیف کشورهای برتر و مطرح باشد.

رسالت (ماموریت):

رسالت این برنامه تربیت نیروی انسانی متعهد، قانون و اخلاق مدار، مسئولیت پذیر، عالم، متبحر و توانمند، دارای مدیریت صحیح و قدرت و سرعت در تصمیم گیری و حساس به حقوق، سلامت و آسایش همه جانبه خدمت گیرندگان در زمینه ارائه خدمات تخصصی مامایی است که خدمات خود را در سطوح مختلف پیشگیری، به عنوان یک فرد از اعضای تیم سلامت ارائه نماید و معلمی شایسته و با صلاحیت برای دانشجویان، کارآموزان و کارورزان مامایی و محقق توانمند و با کیفیت کاری بالا در حوزه تخصصی خود باشد.

پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان:

دانش آموختگان این دوره باید قادر باشند:

- با بیماران، متخصصین رشته های مختلف، به ویژه متخصصین زنان، همتایان و کارکنان، ارتباط موثر حرفه ای و تعامل سازنده داشته باشند.
- خدمات مامایی را در دوران باروری (قبل بارداری، حین بارداری، حین زایمان و پس از زایمان) برای مادران همراه با آموزش ها و مشاوره های لازم، مبتنی بر شواهد علمی و در قالب مدل های مراقبتی مامایی ارائه کنند.
- موارد غیرطبیعی و اورژانس را در مراجعین و خدمت گیرندگان تشخیص داده و به موقع و به درستی به متخصص زنان و زایمان ارجاع داده و پیگیری نمایند.
- انجام کار زیر نظر متخصص زنان و زایمان به شکل تیمی
- در آموزش ها و مشاوره های مرتبط با مامایی نقش فعال داشته باشند.
- برای رفع مشکلات و گسترش مرزهای دانش، پژوهشهای مناسب را طراحی، اجرا و ارزشیابی نمایند.
- در مدیریت درمانگاه ها و بخش های بارداری و زایمان و پس از زایمان و نوزادان طبیعی مشارکت نمایند.

نقش های دانش آموختگان در جامعه:

نقش های دانش آموختگان این دوره عبارتند از:

نقش های مراقبتی - مداخله ای، آموزشی، مشاوره، پژوهشی و مدیریتی
وظایف حرفه ای دانش آموختگان به ترتیب هر نقش به شرح زیر است:

الف - نقش مراقبتی - مداخله ای:

- ۱- برقراری ارتباط مناسب و احترام آمیز و موثر حرفه ای با کلیه مخاطبین و نهادها و تشکیلات مرتبط
- ۲- تکمیل پرونده مراجعین
- ۳- اخذ و ثبت شرح حال و معاینات و نتایج آزمایشات در پرونده مددجو
- ۴- انجام معاینات فیزیکی کامل مرتبط با بارداری و زایمان طبیعی
- ۵- درخواست و انجام آزمایشات لازم کلینیکی و پاراکلینیکی مرتبط با بارداری و زایمان طبیعی و تفسیر نتایج آنها (این آزمایشات در بخش مهارتها آورده شده است)
- ۶- پیگیری آزمایشات لازم پاراکلینیکی
- ۷- مشارکت در فرآیند بستری و ترخیص مراجعه کننده، به همراه انجام معاینات لازم و ثبت نتایج در پرونده و پیگیریهای لازم بعد از ترخیص با هماهنگی با متخصص زنان و زایمان
- ۸- انجام مراقبت های مامایی برای خدمت گیرندگان
- ۹- رعایت اصول اخلاقی و قانونی و حقوق مددجو در انجام اقدامات تشخیصی، مراقبتی و مداخله ای مرتبط
- ۱۰- تشخیص و مطلع کردن فوری و ارجاع به موقع موارد پر خطر به متخصص زنان و زایمان

توضیح: منظور از موارد پرخطر مواردی مانند: پرولاپس بند ناف، پارگی زودرس کیسه آب، زایمان زودرس یا پیش از موعد، خونریزی های بارداری، حین زایمان و بعد از زایمان، بارداری دیررس یا پس از موعد، پره اکلامپسی و اکلامپسی و بیماریهای داخلی و جراحی همراه با بارداری و زایمان می باشد.

۱۱- درخواست انجام آزمایشات و روش های پاراکلینیک لازم و نیز انجام اقدامات فوریتی لازم براساس پروتوکل های کشوری

۱۲- مشارکت و همکاری در برنامه های غربالگری ملی مرتبط با رشته

۱۳- شناسایی، تثبیت علائم حیاتی، مراقبت از نوزاد سالم و ارجاع نوزاد بیمار و در معرض خطر به متخصص کودکان و فوق تخصص نوزادان

۱۴- مراقبت شیردهی

ب- نقش آموزشی:

۱- ارائه آموزش های لازم به زنان باردار، مادران شیرده، زوجین و خانواده در موضوعات مرتبط

۲- ارائه آموزش های نظری و بالینی به دانشجویان مقاطع مختلف مامایی

۳- سامان دهی آموزش زایمان طبیعی در بخش ها و مراکز ارائه خدمات مامایی، با هماهنگی رئیس بخش یا مرکز مربوطه

۴- بکارگیری روش های آموزشی و ارزشیابی متنوع و موثر در جهت یادگیری بهتر دانشجویان، کارکنان و مددجویان

۵- به روز نگه داشتن اطلاعات علمی و مهارت های عملی خود

۶- همکاری در تدوین راهنماهای بالینی با مراجع ذیربط

۷- تدوین جزوات و کتب آموزشی برای مراجعین و دانشجویان و نیز ارائه آموزشها از طریق رسانه ها و برنامه های رسانه ای مختلف، در صورت نیاز

ج- نقش مشاوره ای:

۱- ارائه راهنمایی ها و مشاوره های لازم مامایی به زنان باردار، مادران شیرده، زوجین و خانواده درخصوص موضوعات مرتبط با رشته

۲- ارائه راهنمایی ها و مشاوره های لازم به دانشجویان تحت آموزش

د- نقش پژوهشی:

۱- طراحی، اجرا و ارزشیابی طرح های تحقیقاتی مطابق با استانداردها

۲- ارائه مشاوره های پژوهشی به همکاران و دانشجویان و دیگر متقاضیان و کار به عنوان استاد راهنما و مشاور در پایان نامه های دانشجویی و طرح های تحقیقاتی

۳- مشارکت در طرح های تحقیقاتی ملی و پژوهش های بالینی مرتبط

۴- نگارش مقالات و مکتوبات علمی-پژوهشی مرتبط با رشته و گزارش و نشر نتایج تحقیقات انجام شده

۵- مشارکت فعال در همایش ها و مجامع علمی مرتبط با رشته

ه- نقش مدیریتی:

۱- پذیرفتن سرپرستی و مدیریت بخش های LDR در صورت نیاز، طبق مقررات

۲- مشارکت در سیاست گذاری، سازماندهی، برنامه ریزی، پایش، نظارت و ارزشیابی امور مامایی در صورت درخواست مسئولین

۳- مشارکت در راه اندازی و اجرای انواع فعالیت ها، آموزشها و تحقیقات بین بخشی

توانمندی ها و مهارت های اصلی مورد انتظار:

الف - توانمندی ها و مهارت های عمومی مورد انتظار برای دانش آموختگان این مقطع عبارتند از:

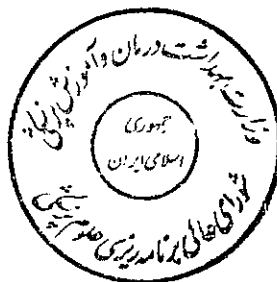
- مهارت های ارتباطی و تعاملی
- مهارت های آموزشی
- مهارت های مشاوره
- مهارت های حمایتی (عاطفی، روانی و اجتماعی)
- مهارت های پژوهشی و نگارش مقالات و گزارشات علمی
- تفکر نقاد و خلاق
- مهارت های حل مساله
- مهارت های ارجاع و پیگیری
- مهارت استفاده از رایانه و جستجو در سایتهای علمی مرتبط
- بکارگیری انواع نرم افزارهای آموزشی و پژوهشی تخصصی
- مهارت های مدیریتی مبتنی بر شواهد
- Role modeling

ب - توانمندی های اختصاصی مورد انتظار:

توانمندی های اختصاصی مورد انتظار دانش آموختگان این مقطع عبارتند از:

تسلط بر محدوده صلاحیت های حرفه ای شامل:

- تجویز منطقی داروهای مجاز براساس پروتکل های کشوری
- شناسایی و مدیریت خطر (Risk management)
- درخواست، انجام و تفسیر یافته ها و آزمایشات روتین دوران، پیش، حین و پس از بارداری براساس پروتکل های کشوری
- درخواست و تفسیر آزمایشات تعیین پارگی کیسه آب و N.S.T
- درخواست سونوگرافی و بیوفیزیکال پروفایل
- مراقبت نوزادان طبیعی طبق پروتکل های کشوری مامایی
- مراقبت از مادران طبق پروتکل های کشوری
- تمرین مهارت کار تیمی
- انجام تمرینات تقویت عضلات کف لگن در طی دوران بارداری، زایمان و بعد از زایمان

ج - مهارت‌های عملی مورد انتظار:

جدول ۲. مهارت‌های عملی مورد انتظار از دانش آموختگان با تعیین تعداد لازم در قسمت‌های مختلف آورده شده است.

کل دفعات	مهارت		
	حدافل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری	مشاهده	مشارکت
	انجام مستقل		
۱۱۰	۱۰۰	۵	۵
۱۲۰	۱۰۰	۱۰	۱۰
۲۰	۱۰	۵	۵
—	—	—	—
—	—	—	—
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۱۲۰	۱۰۰	۱۰	۱۰
۱۲۰	۱۰۰	۱۰	۱۰
۷۰	۲۰	۲۰	۲۰
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۱۵	۵	۵	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵
۳۰	۱۵	۱۰	۵

- * تثبیت وضعیت همودینامیک مادر در اورژانس‌های مامایی براساس پروتکل‌های کشوری و مطلع کردن متخصص و حضور در بالین بیمار تا رسیدن وی به عهده ماما است.
- * دانشجویان باید در طول دوره تحصیلی در Skill lab و در صورت وجود Case در بالین احیای بزرگسالان و نوزادان را آموزش دیده و گواهی مربوطه را کسب نمایند.

راهبردها یا استراتژی های آموزشی:

این برنامه آموزشی در امر یاد گیری بر راهبردهای زیر استوار است:

-توجه به نیازهای جامعه در زمینه خدمات بارداری و زایمان و پس از زایمان طبیعی و فیزیولوژیک (community orientation)

- بهره گیری از دانش روز مامایی و نتایج تحقیقات و شواهد متکی به مستندات (Evidence Based Practice)

-توجه به وظایف حرفه ای (Task orientation)

-تاکید بر پیشگیری، حفظ و ارتقاء سلامت و بازگشت به روند طبیعی و فیزیولوژیک

-تاکید بر تلفیق روشهای آموزشی معلم محوری و دانشجو محوری.

-تاکید بر روشهای مشکل محور، تفکر نقاد و خلاق و حل مساله

-تاکید بر اولویت قراردادن موقعیت های اضطراری و اورژانس و قدرت تصمیم گیری سریع و درست

-تاکید بر تعامل سازنده حرفه ای و کار تیمی در همکاری و فعالیت مشترک

-آموزش در محیط های حرفه ای واقعی

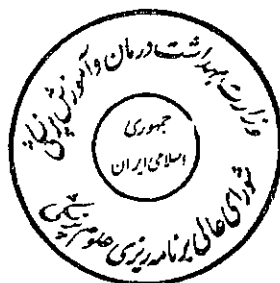
-توجه به خود آموزی، پژوهش محوری، ترجمان و کاربرست دانش و پژوهش و آینده نگری

-تقویت نوآوری و خلاقیت در زمینه حرفه و خدماتش.

روش ها و فنون آموزشی:

در این دوره عمدتاً از روش ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانس های داخل بخشی، بین بخشی، بیمارستانی، بین رشته ای و بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه های کوچک، کارگاه های آموزشی، ژورنال کلاب و کتاب خوانی و ارائه سناریو و گزارش موارد بالینی (Case Presentation)
- گزارش صبحگاهی، راندهای کاری و آموزشی، آموزشی سرپایی، آموزش در اتاق زایمان، آموزش در اتاق اقدامات عملی و آزمایشگاه مهارت ها (skill lab.)
- آموزش از طریق رایانه و تکنیک های آموزش از راه دور و شبیه سازی بر حسب امکانات
- مشارکت در آموزش رده های پایین تر
- خود آموزی
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران: انتظار می رود که فراگیران:

- در مراقبت از بیمار، منشور حقوقی (۱) بیمار را دقیقاً رعایت نمایند.
- رعایت مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی بیمار (Patient safety) (۲) را دقیقاً رعایت نمایند. (این مقررات، توسط گروه آموزشی مربوطه تدوین و در اختیار دانشجویان قرار خواهد گرفت). رعایت کدهای اخلاقی مرتبط با مادر، جنین و نوزادان این کدها از طرف گروه آموزشی در اختیار فراگیران قرار خواهد گرفت.
- مقررات پوشش حرفه ای (۳) (Dress code) را رعایت نمایند.
- به سوگند نامه حرفه خود متعهد و پایبند باشند.
- از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایط با آن کار می کنند محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، همکاران و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهشهای مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- موارد ۱، ۲ و ۳ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده اند.

ارزیابی فراگیران:

الف- روش ارزیابی

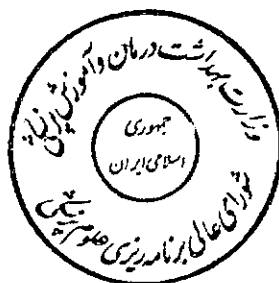
روشهای ارزیابی در این دوره شامل روشهای زیر است:

برای دروس نظری شامل: آزمون کتبی و ارائه تکالیف به صورت پروژه و سخنرانی در کلاس و در صورت صلاحدید استاد به صورت شفاهی و یا آزمون تعاملی رایانه ای است.

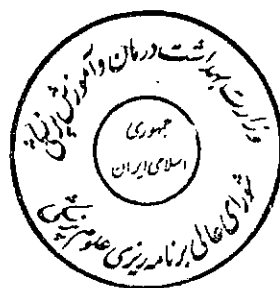
برای آموزشهای بالینی: شامل معاینات و اقدامات لازم برای مددجو در محیط های واقعی ارائه خدمت و در موارد لزوم کتبی، OSCE، OSLE، OSFE، DOPS و آزمون ۳۶۰ درجه ارزیابی کار پوشه (Port folio) شامل ارزیابی کارنامه (Log book)، نتایج آزمونهای انجام شده، مقالات، تشویق ها و تذکرات، گواهی های انجام کار و شرکت و نظایر آن است.

ب- دفعات و مقاطع ارزیابی:

- به صورت دوره ای در انتهای هر نیمسال تحصیلی یا هر شش ماه
- به صورت مستمر در طی آموزش بالینی

فصل دوم
(حداقل نیازهای برنامه)
برنامه آموزشی رشته مامایی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

حداقل هیئت علمی مورد نیاز (تعداد، گرایش، رتبه)

تیم آموزش دهنده:

- ۱- متخصص رشته زنان و زایمان، (به عنوان رهبر تیم)
- ۲- فوق تخصص رشته نوزادان
- ۳- Ph.D. بهداشت باروری با سابقه ۳ سال کار بالینی در حیطه زایمان های طبیعی
- ۴- Ph.D. مامایی

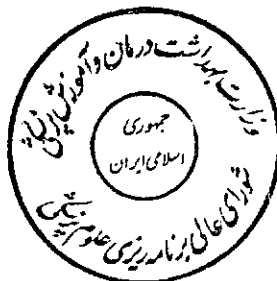
کارکنان دوره دیده یا آموزش دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه:

- کارشناس ارشد مامایی
- کارشناس ارشد مشاوره مامایی

فضاها و امکانات آموزشی مورد نیاز:

فضای عمومی و اختصاصی مورد نیاز عبارتند از:

- به ازای هر دانشجوی ورودی دوره باید حداقل ۱ تخت زایمان طبیعی و بخش زایمان طبیعی و فیزیولوژیک وجود داشته باشد.
- امکان استفاده از فضاهای عمومی بیمارستان مثل کتابخانه، کلاسها، پاییون، سالن کنفرانس و همایش و تجهیزات آموزشی مربوط.
- حداقل یک کلاس درس مجهز به وسایل کمک آموزشی سمعی و بصری در دانشکده برای برگزاری کلاسهای تئوری.
- دسترسی آسان به یک کلاس درس مجهز به وسایل کمک آموزشی سمعی و بصری در بیمارستان در بخش زایمان.
- یک اتاق استادان در دانشکده مجهز به چند کامپیوتر متصل به اینترنت و دارای میز و صندلی به تعداد کافی، برای مواقعی که به دلایلی مثل تشکیل جلسه گروه یا برنامه ریزی برای برگزاری برنامه های آموزشی و پژوهشی لازم است اساتید گرد هم آیند.
- یک سالن کنفرانس در دانشکده برای ارائه برنامه ها و گرد همایی های آموزشی و پژوهشی با ظرفیت مناسب که در آن واحد دانشجویان مامایی سالهای مختلف دانشکده بتوانند حضور یافته و از مباحث استفاده کنند.
- اتاق مراقبتهای بارداری، همراه با تجهیزات و امکانات لازم
- اتاق عمل جراحی زنان در بیمارستان برای موارد High Risk و اورژانس های زایمانی
- وجود بخش زایمان فیزیولوژیک و کم خطر دارای حداقل شش تخت لیبر(اتاقهای یک یا دو تخته دارای توالت و حمام مناسب با فضای کافی و خوب و زیبایی ظاهر و وسایل لازم) و دو تخت زایمان با فضای کافی در دو اتاق و دیگر تجهیزات مربوط به زایمان فیزیولوژیک بویژه امکانات استفاده از روشهای کاهش درد غیردارویی - همچنین شش تخت پس از زایمان (اتاقهای یک یا دو تخته با فضای کافی و وسایل مناسب و زیبا).
- نیاز به درمانگاه های ارائه کننده خدمات مربوط به دوران بارداری و پس از زایمان، زنان و نوزادان و نیز بخشهای مربوط به آنها. (توجه درمانگاه های مربوط به دوران بارداری و پس از زایمان باید دارای یک اتاق بزرگ مفروش با امکانات لازم سمعی بصری برای آموزش و نیز تعداد کافی صندلی و فضا برای انجام ورزشهای دوران بارداری و پس از زایمان و یا آموزش مراقبتهای مربوط به نوزاد و نیز توالت و حمام مناسب و نیز تعدادی کمد و فضایی برای تعویض لباس مادران باشد.
- کتابخانه مجهز دارای امکانات دسترسی به اینترنت و نیز کتب و مجلات مورد نیاز مامایی و زنان و بهداشت باروری به صورت فیزیکی یا آنلاین.
- بایگانی آموزشی

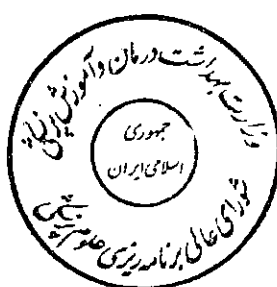

جمعیت های مورد نیاز:

- مراجعین برای دریافت مراقبتهای دوران بارداری
- داوطلبین شرکت در کلاسهای مخصوص آمادگی برای زایمان
- مراجعین برای انجام زایمان طبیعی و فیزیولوژیک
- مراجعین برای دریافت خدمات مربوط به بررسی سلامت بارداری و انواع غربالگری های مورد نیاز در این زمینه
- مراجعین برای دریافت خدمات و آموزش و مشاوره های مربوط به بارداری و پس از زایمان

تخصص های مورد نیاز:

- متخصص زنان و زایمان
- دکتری تخصصی (Ph.D.) مامایی
- فوق تخصص نوزادان
- دکتری تخصصی (Ph.D.) فیزیولوژی
- متخصص بیهوشی
- دکتری تخصصی (Ph.D.) بهداشت باروری
- تجهیزات آموزشی سرمایه ای مورد نیاز:
- دستگاههای مونیتورینگ به تعداد کافی
- دستگاه سونوگرافی
- سونیکید به تعداد کافی
- وارمر
- ساکشن
- ست احیای نوزاد و بزرگسال

فصل سوم

مشخصات دوره و دروس

برنامه آموزشی رشته مامایی مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

مشخصات دوره:

نام رشته: مامایی

دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.)

طول دوره: منطبق با آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)، مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی است.

تعداد کل واحدهای دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی ۵۰ واحد و به شرح ذیل است:

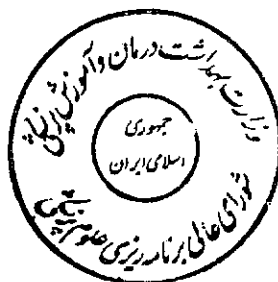
جدول ۱. دروس دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی

۱۵ واحد	دروس اختصاصی اجباری
۴ واحد	دروس اختصاصی اختیاری
۱۵ واحد	*کارورزی
۱۶ واحد	پایان نامه
۵۰ واحد	جمع

*هر واحد کارورزی ۱۰۲ ساعت می باشد.

توجه:

حضور دانشجویان به صورت تمام وقت می باشد و دانشجو مکلف است مطابق با برنامه عملیاتی سالانه که کارشناسان بر اساس سرفصل تنظیم نموده اند دوره کارورزی را پس از قبولی در آزمون جامع بگذارند و ملزم به گذراندن کشیک ها مطابق جدول شماره "د" می باشد.

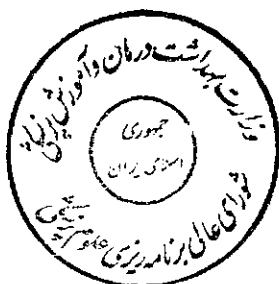

جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیشنیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۰۱	سیستم های اطلاع رسانی پزشکی *	۱	۰/۵	۰/۵	۹	۱۷	۲۶	-
۰۲	فلسفه تاریخچه و هنر مامایی	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۰۳	تئوری های کاربردی در سلامت باروری و مامایی	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۰۴	اپیدمیولوژی در مامایی، زنان، کودکان و نوزادان	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۰۵	آمار حیاتی پیشرفته	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۰۶	زبان تخصصی کاربردی	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۰۷	مامایی مبتنی بر شواهد	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۰۸	آناتومی پیشرفته در مامایی و زنان	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	-
۰۹	فیزیولوژی پیشرفته در مامایی و زنان	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	۰۸
جمع		۱۵						

دانشجو موظف است با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تمامی یا تعدادی از دروس کمبود یا جبرانی (جدول الف) را بگذراند.

* گذراندن این درس برای همه دانشجویانی که قبلاً آن را نگذرانیده اند به عنوان درس کمبود یا جبرانی الزامی می باشد.

جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی

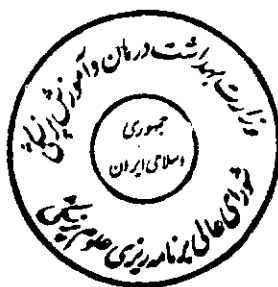
کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی					تعداد ساعات درسی					پیشنیاز یا همزمان
		نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	نظری	عملی	
۱۰	مشاوره قبل و حین بارداری	۰/۵	-	-	-	۹	-	-	-	-	۹	۱۷
۱۱	پیشگیری و کنترل عفونت	۰/۵	-	-	-	۹	-	۰/۵	-	-	۲۵	-
۱۲*	مراقبت های دوره پره ناتال	-	-	-	-	۱	-	-	-	-	۱۰/۱۷	۱۷
۱۳**	مراقبت های دوره حین زایمان و تولد نوزاد	-	-	-	-	۱	-	-	-	-	۱۰/۱۷	۱۷
۱۴***	مراقبت های دوره پس از زایمان	-	-	-	-	۱	-	-	-	-	۱۰/۱۷	۱۷
۱۵	سلامت مادران مبتنی بر سیاست های ملی	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	-	۱۷	-
۱۶	نوزادان	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	-	۱۷	۱۴
۱۷	اصول حاکمیت بالینی و مدیریت خطر در مامایی	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	-	۱۷	-
۱۸	سلامت عضلات کف لگن در زنان	۲	-	-	-	۱۷	-	۱	-	-	۶۸	-
۱۹	حقوق و قوانین قضایی در مامایی	۰/۵	-	-	-	۹	-	-	-	-	۲۶	-
۲۰	اخلاق حرفه ای	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	-	۱۷	-
۲۱	ارتباطات حرفه ای و کار گروهی	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	-	۱۷	۱۷
۲۲	روش های نوین زایمان	۰/۵	-	-	-	۹	-	-	-	-	۹	۱۳
۲۳	روش تحقیق پیشرفته در بالین	۲	-	-	-	۱۷	-	-	-	-	۵۱	۰/۵
جمع		۱۵										

* ۱ واحد کارورزی ۱۰۲ ساعت می باشد، شامل ۱۳ کشیک صبح در درمانگاه توسط اساتید گروه زنان و گروه مامایی ارائه گردد.

** ۱ واحد کارورزی ۱۰۲ ساعت می باشد، شامل ۴ کشیک شب، ۲ کشیک عصر و ۳ کشیک صبح به صورت شیفت در گردش.

*** ۱ واحد کارورزی ۱۰۲ ساعت می باشد، شامل ۴ کشیک شب، ۲ کشیک عصر و ۳ کشیک صبح به صورت شیفت در گردش.

هر کشیک شب معادل ۱۶ ساعت آموزش، کشیک صبح معادل ۸ ساعت آموزش و کشیک عصر معادل ۸ ساعت آموزش محاسبه می شوند.

جدول ج: دروس اختصاصی اختیاری (non core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیشنیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۲۴	سیاستگذاری در مامایی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	—
۲۵	مهارت های ارتباطی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	—
۲۶	مشاوره سلامت مادران با تاکید بر انتخاب نوع زایمان	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	—
۲۷	روانشناسی زنان و خانواده	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	—
۲۸	سلامت مادر و نوزاد	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	—
۲۹	طب مکمل و سنتی در مامایی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	—
جمع		۱۲						

* دانشجوی می بایست ۴ واحد از دروس فوق (جدول ج) را متناسب با موضوع پایان نامه موردنظر، موافقت استاد راهنما و تائید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذرانند.

کارگاه های آموزشی ذیل: طبق برنامه گروه آموزشی برگزار خواهد شد و دانشجویان موظفند، برای شرکت در آزمون جامع، گواهی های شرکت در این کارگاه ها را ارائه دهند.

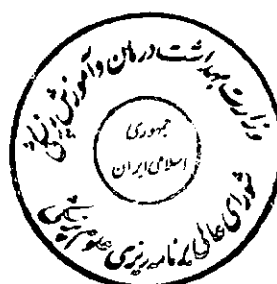
- کارگاه آمادگی برای زایمان
- کارگاه روشهای غیردارویی کاهش درد زایمان
- کارگاه زایمان فیزیولوژیک
- کارگاه شیرمادر
- کارگاه مدیریت خطر در زایمان
- کارگاه مهارتهای ارتباطی
- کارگاه تجویز منطقی داروهای مجاز
- کارگاه ثبت و گزارش و مستند سازی پرونده طبی
- کارگاه روش تحقیق بالینی
- کارگاه روشهای نوین آموزش بالینی
- کارگاه روش های نوین مشاوره بالینی
- کارگاه ایمنی بیمار (patient safety) (تعیین زمان گذراندن این کارگاه قبل از آزمون جامع بر عهده دانشگاه می باشد.)
- کارگاه احیاء مادر
- کارگاه احیاء نوزاد
- کارگاه عضلات کف لگن
- کارگاه خوشایندی زایمان

جدول د: چیدمان گذراندن ۱۵ واحد دوره کارورزی برحسب ماه در طول ۴ نیمسال تحصیلی بعد از قبولی در آزمون جامع

نام واحد کارورزی	نحوه گذراندن کشیک ها		
	شب	عصر	صبح
نیمسال اول	۱ ماه اتاق لیبرو و زایمان	۴	۲
	۱ ماه درمانگاه مامایی	—	۱۳
	۱ ماه حوزه معاونت بهداشت	—	۱۳
	۱ ماه اتاق عمل و ریکاوری	۴	۵
	۱ ماه اورژانس مامایی	۴	۲
نیمسال دوم	۱ ماه اتاق لیبرو زایمان	۴	۲
	۱ ماه درمانگاه مامایی	—	۱۳
	۱ ماه بخش بعد از زایمان	۴	۲
	۱ ماه بخش نوزادان	۳	۷
نیمسال سوم	۱ ماه اتاق لیبروزایمان	۴	۲
	۲ هفته در واحد مراقبتهای زنان باردار در مرکز بهداشتی درمانی شهری	—	۷
	۲ هفته تسهیلات زایمانی	—	۷
	۱ ماه بخش بعد از زایمان	۴	۲
	۱ ماه اورژانس مامایی	۴	۲
نیمسال چهارم	۱ ماه درمانگاه مامایی	—	۱۳
	۱ ماه اورژانس مامایی	۴	۲
	دفاع از پایان نامه		

تذکر مهم: دانشجویان براساس برنامه های جاری بخشهای زنان و زایمان، موظفند طبق برنامه، در کلیه فعالیتهای آموزشی شامل گزارشات صبحگاهی و راندهای آموزشی بخش مشارکت نمایند.

- هر واحد کارورزی ۱۰۲ ساعت می باشد. هر کشیک شب معادل ۱۶ ساعت آموزش، کشیک صبح معادل ۸ ساعت آموزش و کشیک عصر معادل ۸ ساعت آموزش محاسبه می شوند.

هدف کلی درس: دانشجو باید در پایان این درس بتواند اجزاء مختلف یک رایانه شخصی را بشناسد و عملکرد هریک را بداند، با سیستم عامل ویندوز آشنا باشد، بتواند آن را نصب و رفع ایراد بکند و کار با برنامه‌های کاربردی مهم را فرا گیرد. همچنین توانایی استفاده از الگوهای کتابخانه‌ای و روشهای مختلف جستجو در بانکهای اطلاعاتی مهم در رشته تحصیلی خود را داشته باشد و با سرویسهای کتابخانه‌ای دانشگاه محل تحصیل خود آشنا شود. از جمله اهداف دیگر این درس آشنایی با مرورگرهای معروف اینترنت است به گونه‌ای که دانشجو بتواند با موتورهای جستجو کار کند و با سایتهای معروف و مفید اطلاعاتی رشته خود آشنا شود. در پایان، دانشجو باید توانایی ایجاد و استفاده از پست الکترونیکی جهت ارسال و دریافت نامه و فایل را داشته باشد. در این درس دانشجو با اجزای مختلف رایانه‌ی شخصی، سیستم عامل ویندوز، اینترنت، سایتهای مهم، پست الکترونیکی و بانکهای اطلاعاتی آشنا می‌شود تا بتواند به طور عملی از رایانه و امکانات آن برای مطالعه و تحقیق در رشته خود استفاده کند.

رئوس مطالب (۹ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی):

آشنایی با رایانه‌ی شخصی:

۱- شناخت اجزای مختلف سخت افزاری رایانه شخصی و لوازم جانبی.

۲- کارکرد و اهمیت هریک از اجزای سخت افزاری و لوازم جانبی.

آشنایی و راه‌اندازی سیستم عامل ویندوز:

۱- آشنایی با تاریخچه‌ی سیستم عامل‌های پیشرفته خصوصاً ویندوز.

۲- قابلیت و ویژگی‌های سیستم عامل ویندوز.

۳- نحوه‌ی استفاده از Help ویندوز.

۴- آشنایی با برنامه‌های کاربردی مهم ویندوز.

آشنایی با بانکهای اطلاعاتی مهم و نرم افزارهای عملی - کاربردی رشته تحصیلی.

۱- معرفی و ترمینولوژی اطلاع‌رسانی.

۲- آشنایی با نرم افزارهای کتب مرجع رشته تحصیلی روی لوح فشرده و نحوه استفاده از آنها.

۳- آشنایی با بانکهای اطلاعاتی نظیر: Medline, Embase, Biological Abstract و ... و نحوه‌ی جستجو در آنها.

۴- آشنایی با مجلات الکترونیکی Full-Text موجود روی لوح فشرده و روشهای جستجو در آنها.

آشنایی با اینترنت:

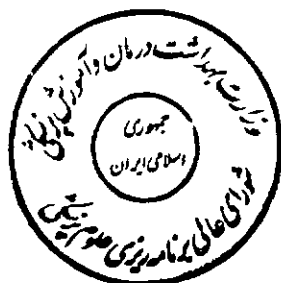
۱- آشنایی با شبکه‌های اطلاع‌رسانی.

۲- آشنایی با مرورگرهای مهم اینترنت و فراگیری ابعاد مختلف آن.

۳- فراگیری نحوه‌ی تنظیم مرورگر اینترنت برای اتصال به شبکه.

۴- نحوه‌ی کار و جستجو با موتورهای جستجوی مهم.

۵- آشنایی با چند سایت معروف و مهم رشته‌ی تحصیلی.

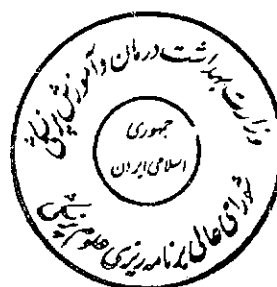

منابع اصلی درس:

- 1-Finding Information in Science, Technology and Medicine Jill Lambert, Taylor & Francis ,Last edition
- 2- Information Technology Solutions for Healthcare Krzysztof Zieliński et al., Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره بصورت تشریحی انجام می‌شود.
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در استفاده از رایانه، سیستم عامل ویندوز و جستجوی اینترنتی با استفاده از چک لیست انجام می‌گیرد.

هدف کلی درس: آشنایی با فلسفه علم مامایی، تاریخچه مامایی، فرهنگ و سیاست مامایی

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

تعریف فلسفه، فلسفه و مامایی و رشد ایده های فلسفی در مامایی، بررسی فلسفه علم مامایی در حوزه حرفه ای شدن مامایی، اداره مادر و خانواده، مطالعه وسیع تاریخچه مامایی، فرهنگ و سیاست مامایی. مروری اجمالی تاریخچه مامایی، دیسپلین مامایی و ساختار مامایی، حرفه مامایی به عنوان یک دیسپلین در نظام های سلامت، فلسفه اداره زن باردار، جامعیت فرهنگ و مکان، جامعیت نیاز های بهداشتی زنان از خانه تا بیمارستان، توسعه سازمانهای حرفه ای، تغییرات اجتماعی و فرهنگی در پزشکی و مامایی و عوامل تاثیر گذار در اداره بارداری و زایمان و تاثیرات آن بر زنان در سنین باروری، زایمان در منزل

منابع اصلی درس:

- 1-The Art of midwifery:Early modern Midwives in Europe <http://books.google.com/books>,edited by Hillary Maland-Last edition
- 2- Decision-Making in Midwifery practice, Last edition
- 3- History of Midwifery book, the national college of Midwifery, gail mbaum, cpm, rn, bsm, www.midwifery.college.org
- 4- Midwifery History books, <http://Studentmidwife.net>
- 5-philosophical midwifery, amazon.com
- 6- midwifery 2020 The care Role of the midwife-nhs www.nes.scot.nhs.uk/med
- 7- philosophy and model of midwifery care-internal tional. www.internationalmidwives.org
- 8- Philosophical Midwifery-the Noetic Society noeticsociety.org/category

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

فعالیت های کلاسی

آزمون پایان ترم

نام درس: تئوری های کاربردی در سلامت باروری و مامایی

کد درس: ۰۳

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با تئوری های کاربردی در مامایی و درک فلسفی از اداره و توسعه حرفه مامایی
رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

تعریف واژه های کلی (منا پارادایم، قلمرو و فلسفه)، واژه های کاربردی (پدیده، مفهوم، سازه، تفسیر) و واژه های میانی (مدل، تئوری، پارادایم، دیسیپلین، تحقیق، علم) تئوری و انواع آن: تئوری چیست؟، انواع تئوری، عناصر تئوری، طریق ایجاد تئوری ها، گسترش تئوری، موانع گسترش تئوری، مدل های پنداشتی (عناصر سازنده مدل، گسترش مدل های پنداشتی، طبقه بندی مدل های مامایی) و تفاوت مدل پنداشتی و تئوری دانستن، درک و کاربرد آن در تئوری پردازی مامایی: تئوری پردازی در مامایی (تئوری های بالینی، مفهومی و تجربی)، انواع مدل های مورد استفاده در مامایی: مدل استدلال و تصمیم گیری، مدل تصمیم گیری بیواتیکال تامسون - تامسون، مدل تضمین کیفیت از دیدگاه مامایی جامعه نگر، مدل درمان بر اساس شواهد، مدل هماهنگی مامایی در مدیریت، مدل همکاری بین گروهی مامایی، مدل سایکولوژی میانسانی، مدل سایکولوژی آخر میانسانی، تئوری خانواده محور، مدل ارزشیابی خانواده، مدل مراقبت از خود، مدل ارتقاء بهداشت، مدل باور بهداشتی و ...

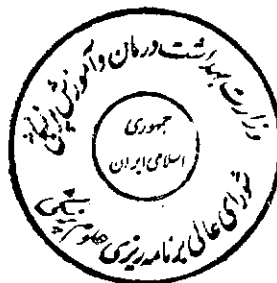
منابع اصلی درس:

با نظر استاد مربوطه و مواردی نظیر:

- 1- Baillice James. contemporary analytic philosophy Last edition
- 2- Decherneq Pregler. Women. health principles and clinical practice Last edition
- 3- Breslin Eileen. T. Womens, health nursing Last edition
- 4- Page Lesely Ann. The new midwifery Last edition
- 5- Lium Carol. health promotion Last edition
- 6- Sherblom matteson page. womens health during the childbearing years Last edition
- 7- Symonds anthen. the midwifery and society Last edition
- 8- Arnold joam health promotion Last edition
- 9- Henderson christen essential midwifery Last edition
- 10- Tomy ann mariner. nursing theorist and their work Last edition
- 11- Walsh v. linda. midwifery community based care during the childbearing year Last edition
- 12- Frith lucy ethics and midwifery bfm Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

حضور فعال در کلاس، انجام تکالیف محوله و ارزشیابی انتهای ترم.

هدف کلی درس: کسب اطلاعات اختصاصی در مورد اپیدمیولوژی برخی از بیماری های شایع در کشور، آشنایی با انواع روشهای مطالعه اپیدمیولوژیکی، علل و عوامل موثر در ایجاد و انتشار مشکل، بیماری و اپیدمیولوژی انواع بیماری های زنان، کودکان، نوزادان و مادران باردار

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- کلیات و انواع مطالعات اپیدمیولوژیک
- اپیدمی ها و چگونگی بررسی آنها
- اپیدمیولوژی بیماری های مهم زنان
- اپیدمیولوژی بیماری های مهم کودکان
- اپیدمیولوژی بیماری های مهم نوزادان
- اپیدمیولوژی بیماری های مهم مادران باردار
- اهداف توسعه هزاره، سند سلامت کشور و برنامه پنجم توسعه، مفاهیم مرتبط به سلامت و نرخ مرگ و بیماری های مادر و نوزاد و وضعیت آمار کشور و قیاس با منطقه و دنیا

منابع اصلی درس:

- کتب تخصصی اپیدمیولوژی پیشرفته انتشارات ارجمند-آخرین چاپ
  - آمار بیماری های واگیر، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، مرکز مدیریت بیماری های واگیر، آخرین چاپ
  - دکتر لئون گوردیس ترجمه دکتر پیمان سلامتی، دکتر خسرو سبحانیان-دکتر علیرضا فتح اللهی-آخرین چاپ
- شیوه ارزشیابی دانشجویان:
- حضور فعال در کلاس، پاسخ به سوال، طرح سوال، شرکت فعال در فرآیند یادگیری، بحث گروهی، انجام تکالیف محوله و ارزشیابی انتهای ترم.

هدف کلی درس: دانشجویان پس از گذراندن این دوره قادر خواهند بود که جهت انجام تحقیقات نمونه برداری را با روش صحیح آماری انجام داده و اطلاعات بدست آمده را تجزیه و تحلیل کرده و نتایج منطقی از تحقیقات انجام شده را برای تصمیم گیری اتخاذ نمایند. با گذراندن این دوره دانشجویان با چگونگی نمونه گیری، طبقه بندی اطلاعات و آزمون فرضیه ها به منظور انجام امور پژوهشی آشنا می شوند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

یادآوری آمار توصیفی (طبقه بندی اطلاعات، نمودار، شاخص های مرکزی و پراکندگی، توزیع نرمال، مختصری راجع به توزیع ها) نمونه و نمونه برداری (انواع نمونه برداری) برآورد حجم نمونه برای صفات کمی و کیفی و برحسب انواع مطالعات توصیفی- تحلیلی- کارآزمایی بالینی، برآورد میانگین نقطه ای و فاصله ای برای صفات کمی و کیفی. آزمون فرضیه ها، ضریب همبستگی و رگرسیون (کمی) ضریب همبستگی برای صفات کیفی تجزیه واریانس (یکطرفه و دوطرفه) استاندارد کردن شاخص ها و آزمون آنها، آزمون های آماری غیر پارامتریک با تاکید بر روش های آماری مورد استفاده در تحقیقات بالینی

منابع اصلی درس:

۱. روشهای آماری و شاخص های بهداشتی، دکتر محمد، دکتر ملک افضلی، انتشارات سلمان-آخرین چاپ.
۲. درآمدی بر روش های آماری لینا ملکمیان، انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی-آخرین چاپ.
۳. آمار حیاتی کاربردی، دکتر صانعی، انتشارات اندیشمند-آخرین چاپ.
۴. شاخص های بهداشتی، دکتر عبادی فرد، علوم پزشکی اصفهان، انتشارات عبادی فر-آخرین چاپ.
۵. تحقیق در سیستمهای بهداشتی: تجزیه و تحلیل داده ها و نوشتن گزارش، سازمان جهانی بهداشت. نشر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی-معاونت پژوهشی
۶. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی. اصول و روشهای اپیدمیولوژی، جمعیت شناسی و آمارهای بهداشتی جلد ۱ و ۲ مولفین جی ای پارک، ک، پیترسی-پارک، مترجم حسین شجاعی تهرانی، ناشر سمات آخرین چاپ.
7. Matthews, David E., Farewell. Vermont. Using and Undererstanding medical statistics. Basel: Karger. Last edition
8. Aymitage, P. statistical methods in medical research. . Londen: blackwell. Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

فعالیت های کلاسی

آزمون پایان ترم

الف- در این درس دانشجو با متون و منابع اصلی درس علمی و لغات و اصطلاحات آشنا شده و توانایی بهره گیری از منابع اصلی درس علمی و تحقیقاتی تخصصی را بدست می آورد.

ب- آشنا ساختن دانشجویان با متون و منابع اصلی درس علمی و لغات و اصطلاحات مورد نیاز مامایی، بهداشت باروری و علوم پایه مربوط.

پ- توانایی درک و فهم و بهره گیری از کتب و مجلات علمی- تحقیقی در رابطه با مامایی و بیماریهای زنان و زایمان، بهداشت باروری و علوم پایه مربوطه به منظور ارتقاء سطح دانش حرفه ای.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

مقدمه ای بر اختصارات پزشکی متداول- پسوندها و پیشوندهای مصطلح در پزشکی، مطالعه متون علمی مربوط به بهداشت باروری، مامایی و زنان و علوم پایه نظیر فیزیولوژی با سرعتی مناسب و درک مفاهیم و مبانی، ترجمه و خلاصه نویسی متون علمی بهداشت باروری، مامایی و زنان و علوم پایه، توانایی نوشتن متون تخصصی انگلیسی (در حد نوشتن مقاله و خلاصه پایان نامه)، ارائه شفاهی مقاله به زبان انگلیسی، استفاده از لابراتور زبان برای ارتقاء مهارتهای شنیدنی و صحبت کردن منابع اصلی درس:

- 1- Midwifery Today Books, www.midwifery today.com. Last edition
- 2- Midwifery Today Magazine, http://www.midwifery today.com. Last edition
- 3- Midwifery interview practice Books, http://www.midwifery today.com. Last edition
- 4- Interview and assessment documents, www.mdx.ac.uk Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۳۰ درصد تهیه مقاله، ۲۰ درصد نمره ترجمه مقاله، ۵۰ درصد ارائه مقاله با زبان انگلیسی

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با مامایی مبتنی بر شواهد و سازو کارهای جست و جو و ارزیابی نقادانه شواهد
رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

مامایی مبتنی بر شواهد، فرایند مامایی مبتنی بر شواهد، جستجوی شواهد، نوع مطالعه، نوع سوال بالینی، سازمان دهی شواهد، پایگاه های داده ای، تهیه راهبرد جستجو، جستجوی رایانه ای، اصول ارزیابی نقادانه مطالعه کارآزمایی بالینی، ارزیابی نقادانه مطالعات مداخله ای و رویکرد مرتبط با این رشته و حل مشکلات کشور در این رابطه.
منابع اصلی درس:

- لامعی ابوالفتح، پزشکی مبتنی بر شواهد، تهران:وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی آخرین چاپ

- سایر منابع اصلی درس معتبر علمی با نظر استاد

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۵۰ درصد ارائه تکالیف، ۵۰ درصد امتحان کتبی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- شناخت کامل دستگاه تناسلی و ادراری زنان و پستان و کاربرد آن در بالین

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

آشنایی با آناتومی سیستم باروری در زنان و اجزاء آن و پستان

منابع اصلی درس:

- 1- Grays anatomy, henry Gray, illustrated by Henry Vandyke Carter Last edition
- 2- Clinically oriented anatomy, keith l. moore paper back, Lippincott Williams & wilkins Last edition
- 3- A textbook of anatomy and physiologie, William around-taylor, amazon.cc Last edition
- 4- Moore clinically oriented anatomy, wolters kluwer health, Lippincott Williams & wilkins, Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال در کلاس، پاسخ به سوال، طرح سوال، شرکت فعال در فرآیند یادگیری، بحث گروهی، انجام تکالیف محوله و ارزشیابی انتهای ترم.

نام درس: فیزیولوژی پیشرفته در مامایی و زنان
پیش نیاز یا همزمان: آناتومی پیشرفته در مامایی و زنان
تعداد واحد: ۱ واحد
نوع واحد: نظری
هدف کلی درس:

- کسب مهارت در زمینه آخرین دستاوردهای علم فیزیولوژی در سیستم باروری و بارداری و زنان
  - دانشجو با آخرین دستاوردهای علم فیزیولوژی در زمینه سیستم تولید مثل حاملگی و زایمان آشنا می شود.
- رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)
- هورمون شناسی و مکانیسم عمل آنها، فیزیولوژی سیستم تولید مثل، بلوغ، بارداری، زایمان، شیردهی، یائسگی، فیزیولوژی جفت، روش های کمک باروری و ...
- منابع اصلی درس:

1. Arthur C. Guyton, Johan E. Hall. Textbook of medical physiology, last edition.
2. William F. Ganong, Review of medical physiology, last edition.
3. Vander, Sherman, Lusiano, human physiology, last edition.
4. Reproductive Physiology Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:
۵۰ درصد ارائه مقاله و ۵۰ درصد آزمون پایان ترم

پیش نیاز یا همزمان: اصول حاکمیت بالینی و مدیریت خطر در مامایی

تعداد واحد: ۵/۰ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی دانشجو با روش های مشاوره قبل از بارداری، تغذیه و ...

- آشنایی دانشجو با آخرین دستاوردهای تشخیص قبل از تولد و با تاکید بر سیستم تولید مثل و غربالگری بیماری های ژنتیکی، غربالگری قبل از بارداری از نظر آزمایشگاهی و تصویربرداری، هزینه اثربخشی برنامه های غربالگری، تهیه شجره نامه، پیگیری سقط های مکرر و مرده زایی، جنین و نوزاد ناهنجار، روش های اولیه و پیشرفته ارزیابی ناهنجاریها - توانایی مشاوره و آموزش مادران باردار و همسرانشان
- آماده سازی مادران باردار جهت انتخاب زایمان فیزیولوژیک

رئوس مطالب: (۹ ساعت نظری)

الف- نظری (۹ ساعت نظری)

- آشنایی با مهارت های ارتباطی و اصول مشاوره
- اداره مراقبت ها و مشاوره قبل از بارداری
- فارماکولوژی (دواهای شیمیایی و سنتی)
- تغذیه دوران بارداری

• مراحل پذیرش نقش مادری در طی بارداری و زایمان و عوامل تاثیر گذار از جمله نوع زایمان مشاوره مامایی در بارداریهای کم خطر

- آمادگی برای پذیرش نقش والدی (مادری و پدری)
- مراقبت های دوران بارداری و غربالگریهای مادر و جنینی
- مروری بر اصول بیمارستانهای دوستدار مادر
- برنامه ریزی برای زایمان و کلاس های آمادگی برای زایمان
- اهمیت تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی و مذهبی در انتخاب نوع زایمان
- آشنایی با رویکردها و تکنیکهای مشاوره در برنامه ریزی زایمان (خانواده محور، زوج محور، حل مسئله، مصاحبه انگیزشی، شناختی رفتاری و...)
- درد و تئوری های آن روشهای کاهش درد زایمان (تمرینات عصبی و عضلانی - تمرینهای کششی و تقویتی طب فشاری و ماساژ تن آرامی و تکنیک های تنفسی
- مشاوره شیردهی در بارداری
- مشاوره مامایی در خانمهای باردار پرخطر
- مشاوره بارداری نا خواسته (مشاوره تصمیم گیری، فرزند خواندگی، غربالگریها و...)، خشونت خانگی، اختلالات جنسی در بارداری

• مشاوره بیماری های داخلی جراحی و عوارض بارداری و زایمان در حاملگی

• مشاوره از دست دادن جنین (سقط؛ حاملگی خارج رحمی، مرگ داخل رحمی)

• آشنایی با رویکردها و تکنیک های مشاوره با موارد خاص در بارداری

• ثبت و گزارش دهی

• آشنایی با استانداردها و دستورالعمل های بالینی و غیر بالینی مراقبت قبل و حین بارداری

• ارزشیابی برنامه های سلامت مادران و بهبود کیفیت خدمات قبل از بارداری

منابع اصلی درس:

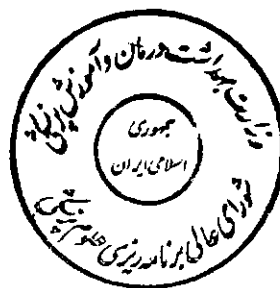
- 1- Precon caption counseling in general practice, evalvation of a systematic programme inviting couples contemplating pregnanoy Last edition
- 2- Precon caption counseling –springer-r.s.leswerd,d.f.hawkins,l.stem
- 3- Williams textbook of obstetrics,mcgraw-hill Last edition

در این دوره، گذراندن کارگاههای ذیل و ارائه گواهی الزامی است:

- کارگاه روشهای نوین آموزش بالینی
- کارگاه روشهای نوین مشاوره بالینی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال در کلاس، انجام تکالیف محوله، ارائه مقاله، امتحان کتبی و ارائه گواهی گذراندن کارگاه های مربوطه

شرح درس: در این درس، دانشجویان با کلیات عفونتهایی که زنان را در عرصه های مختلف مامایی تهدید می کنند آشنا می شوند و راه های مقابله با آن را فرا می گیرند.

اهداف کلی درس: آشنایی دانشجویان با:

- عفونتهای بیمارستانی و راه های کنترل آن

- راه های عفونت زدایی در عرصه های بهداشتی- درمانی

اهداف اختصاصی: انتظار می رود در پایان این درس دانشجویان:

- عفونت های بیمارستانی یا Health Care associated infections را در موارد زیر توضیح دهند.

- تعریف- اهمیت و عواقب- انواع رایج- ارگانیزم های مولد رایج- منابع- عوامل مساعد کننده و راه های انتقال

- انواع روشهای پیشگیری و کنترل عفونت را در موارد زیر در یک جمله توضیح دهند.

شستن دست- ایزولاسیون- شیمیوپروپیلاکسی- ایمونوپروپیلاکسی- واکسیناسیون- گندزدایی- استریلیزاسیون-

پیشگیری از مقاومتهای میکروبی و رفع بهداشتی زباله های بیمارستانی

- اصطلاحات مربوط به عفونت زدایی را تعریف نموده، آنها را با هم مقایسه کنند.

- درباره ویژگی های فیزیکی و عملکردی دستگاه های فور، اتوکلاو، ETO، کمی کلاو و گازپلازما بحث نموده، آنها را با هم مقایسه کنند.

- سطوح گندزدایی را شرح داده، برای هر سطح یک ماده موثر را مثال بزنند و درباره آن بحث نمایند.

- درباره سالم سازی هوا، آب، محیط فیزیکی، وسایل و بافت ها در یک پاراگراف بحث نمایند.

- درباره ایمن سازی خود، مادران و نوزادان، اقدامات مورد نیاز را شرح دهند.

رئوس مطالب: (۹ ساعت نظری- ۲۶ ساعت کارآموزی)

* عفونت های بیمارستانی

- تعاریف، اهمیت، انواع، عوامل مولد، منابع عفونت در عرصه های مامایی، عوامل تسهیل کننده بروز عفونت،

راههای اصلی انتقال

* اصول احتیاط های استاندارد

- شستن دستها، استفاده از ابزار محافظت کننده، اصلاح رفتارها

* تعاریف و اصطلاحات رایج در عفونت زدایی

- پاک کردن، گندزدایی، سترون سازی، آلودگی زدایی، پاستوریزاسیون، آنتی سپسیس

* انواع روشهای عفونت زدایی

- حرارت خشک، حرارت مرطوب، ETO، گاز پلازما، یونیزاسیون، اشعه ماوراء بنفش، پاستوریزاسیون و

استفاده از مواد شیمیایی

* گندزدایی با مواد شیمیایی

- سطوح گندزدایی، مواد شیمیایی رایج

* سالم سازی محیط و وسایل و تجهیزات مورد استفاده در مامایی

کارآموزی (۲۶ ساعت):

- حضور در واحد CSR بیمارستان (مشارکت در پکینگ، فرآیند استریلیزاسیون و کار با دستگاه ها و پایش شیمیایی و بیولوژیک)
- حضور در واحد یا پایگاه بهداشتی بیمارستان (مشارکت در پایش بهداشت محیط بیمارستان، بازدید از فرآیند دفع زباله های بیمارستانی و ایمنی سازی و تهیه گزارش)

منابع اصلی درس:

1- Rutala W A ,Weber DJ. Disinfection, sterilization and control of hospital wast.in: Mandell, Douglas and Bennet. Principles and Practice of infectious diseases the last edition

۲- دکتر حسین حاتمی، دکتر سید منصور رضوی، دکتر حسن افتخاراردبیلی و دکتر فرشته مجلسی کتاب جامع بهداشت عمومی، ویرایش سوم، جلد اول و سوم، فصول ۴ گفتار ۷ و ۸ و مبحث واکسیناسیون کشوری جلد سوم آخرین چاپ

۳- اصل سلیمانی حسین و افهمی شیرین. پیشگیری و کنترل عفونتهای بیمارستانی تهران. انتشارات تیمورزاده و نشر طبیب آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال در کلاس، انجام تکالیف محوله و ارائه مقاله، امتحان کتبی و بالینی و ارائه کارنما

پیش نیاز یا همزمان: اصول حاکمیت بالینی و مدیریت خطر در مامایی - مشاوره قبل و حین بارداری

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس: کسب مهارت‌های اساسی و جامع مورد نیاز ماما برای مرحله قبل از لقاح، اداره مادر باردار سالم، تشخیص و ارجاع مادران باردار غیرطبیعی و مشارکت در مراقبت آنها

رئوس مطالب: (۱۰۲ ساعت کارورزی ۱۳ کشیک صبح در درمانگاه توسط اساتید گروه زنان و گروه مامایی ارائه گردد.)

۱- اداره مراقبت ها و مشاوره بارداری:

- آشنایی با مهارت های ارتباطی و اصول مشاوره
- اطلاعات اختصاصی در مورد شرایط لازم برای انجام بارداری از دیدگاه اسلام و بهداشت
- ۲- غربالگری فاکتورهای خطر در دوره بارداری:

یک چهارچوب آکادمیک برای کسب و استفاده از اطلاعات اختصاصی در مورد مادر باردار و محیط اطراف او و همچنین بررسی جامع میزان خطری که ممکن است زن باردار را در دوره بارداری تهدید کند و تشخیص زمان مناسب برای ارجاع و انطباق آن با اصول سطح بندی خدمات است. تستهای تشخیصی و غربالگری بیوتکنیکی برای تشخیص میزان خطر در این واحد گنجانده شده است. گرفتن شرح حال کامل در این واحد یکی از مطالب خیلی مهم برای پی بردن به میزان خطری که زن باردار را تهدید می کند است.

۳- بررسی وضعیت جسمی - روانی مادر در دوره قبل از زایمان:

هدف این است که ماما نشانه شناسی را بداند و مهارتهایی که برای بررسی فیزیکی زن باردار لازم است و در حیطه کار مامایی را کسب کند. از نشانه ها باید به علت امر پی برده و بتواند فرق بین نرمال و پاتولوژیک را درک کند. تاکید این واحد بر افزایش دانش دانشجو برای انجام معاینات فیزیکی و یافتن نشانه های غیرطبیعی است.

۴- اداره مرحله قبل از زایمان (دوره پره ناتال):

هدف یک بررسی اجمالی آکادمیک اداره زن باردار سالم و جنین وی توسط ماما است. عناوین درسی این واحد شامل تشخیص بارداری، بررسی تغییرات فیزیولوژیک و سایکولوژیک در دوره بارداری، انجام مراقبت های جامع از مادر و خانواده وی و آموزش کامل مددجو در مورد بارداری و فاکتورهای تاثیر گذار بر آن است. سوالات رایج، خطرات و اندازه گیریها در دوره قبل از زایمان در این واحد وجود دارد.

۵- عوارض مرحله قبل از زایمان:

دانشجو را برای تشخیص و مقابله با عوارض دوره بارداری آماده می کند. این عوارض شامل: مشکلات مربوط به افزایش فشارخون، خونریزی/لکه بینی، درد شکم، آبریزش/پارگی کیسه آب، تب، تنگی نفس/تپش قلب، مشکلات ادراری/تناسلی، تهوع و استفراغ، اختلالات صدای قلب و حرکت جنین، ورم، رنگ پریدگی/زردی/آنمی، ارتفاع نامناسب رحم/وزن گیری نامناسب (کاهش یا افزایش وزن)، حاملگی طول کشیده، مشکلات پوستی، بیماری و ناهنجاری های مادر، اختلالات روانی/همسرآزاری، سایر موارد خطر در بارداری فعلی (نظیر: اعتیاد، حاملگی در سنین زیر ۱۸ و بالای ۳۵، چندقلویی، فاصله بارداری کمتر از ۳ سال، نمایه توده بدنی غیرطبیعی، قد کمتر از ۱۵۰ سانتی متر و ...) و سوابق بارداری و زایمان قبلی (نظیر: آتونی، پره اکلامپسی، دیابت بارداری، زایمان سخت، مرده زایی، سقط مکرر، سزارین و...) است.

۶- فارماکولوژی دوره بارداری:

این واحد به داروهای سنتی و غیر سنتی شامل درک عمیق هر دو مقوله می پردازد. دانشجو به عملکرد و گیرنده های داروها، عوارض جانبی، عوارض دارو در جنین و ایجاد ناهنجاری، الژنها و در نظر گرفتن فاکتورهای فردی مادر باردار برای تصمیم در مورد اینکه چه دارویی را تجویز باید توجه کند.

۷- تغذیه دوران بارداری:

هدف فراهم آوردن اطلاعاتی راجع به تغذیه در دوران بارداری، سبب غذایی و استفاده از مواد غذایی طبیعی برای تأمین نیازهای لازم، تغذیه و شیردهی، سندرم تهی سازی و اهمیت سلامت مادر در سلامت خانواده و کودکان است. در این زمینه آموزش مادر باردار در مورد تغذیه و استفاده از مکمل های غیردارویی و غذایی مورد نظر است. همچنین ماماها برای تصمیم گیری در مورد هر مادر باردار با توجه به شرایط وی آموزش می بینند. شرایط تغذیه ای هر مادر سنجیده شده و بر اساس معیارهای RDA توصیه ها صورت می گیرد. تاثیر سوء تغذیه (روی مادر و جنین) و فراهم کردن راههایی برای بهره مندی از تغذیه بهتر از اهداف است.

۸- ارزیابی های آزمایشگاهی دوران بارداری

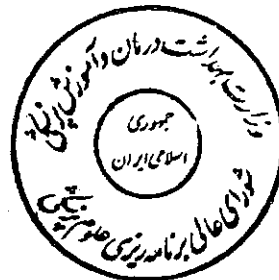
به مرور ابزارهای تشخیصی در تستهای تشخیص "آب نرمالیتی ها و تکامل طبیعی و سلامت مادر در دوره بارداری می پردازد. این تستها شامل سونوگرافی، تستهای تشخیصی کبد و کلیه، تشخیص عفونتهای منتقله از راه جنس، تست ادرار برای پروتئین و قند و تست آنمی و دیابت، غربالگری های مادر باردار و ارجاع موارد غیرطبیعی به سطوح بالاتر مراقبتی است.

۹- مستندسازی و گزارش دهی

مشاهده و چارتینگ دوره قبل از زایمان، اصول مستندسازی و گزارش دهی الکترونیک، ضوابط اخلاقی و گزارش دهی، موارد قانونی گزارش دهی، گزارش موارد خطر و فوریت ها، گزارش خطا آموزش داده می شود. اصول چارتینگ از جمله موارد قانونی باید آموزش داده شود. چگونگی چارت تجربیات ذهنی مادر باردار و همچنین مشاهدات بالینی ماما، بررسی این یافته ها و برنامه ریزی یک برنامه بالینی بر اساس این یافته ها آموزش داده می شود.

۱۰- آشنایی با دستورالعمل های بالینی کشوری و بسته خدمات اداره دوران بارداری:

دانشجویان قادر به کشف اختلاف بین دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی شامل مفاهیم قانونی برای ماماها و بیماران، روند ارائه راهنمای بالینی استاندارد، برنامه های کشوری، برنامه های جهانی مرتبط با ارتقا سلامت مادر و نوزاد، سازمان جهانی بهداشت خواهند بود. دانشجویان قادر به کشف عناصری که برای طراحی دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی در همه حیطه های خدمات مامایی لازم است خواهند بود شامل: اداره دوره بارداری، حین زایمان، مراقبت از نوزاد، مرحله پس از زایمان و اداره زنان سالم

در این دوره گذراندن کارگاه های ذیل و ارائه گواهی الزامی است.

- کارگاه آمادگی برای زایمان

- کارگاه تجویز منطقی داروهای مجاز

منابع اصلی درس:

منابع اصلی درس با توجه به نظر استاد مربوطه از کتب مرجع معتبر، دستورالعمل های کشوری (نظیر: برنامه کشوری مادران ایمن، مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران ویژه ماما و پزشک)، مقالات از مجلات معتبر علمی و ...

۱- کتاب اولین دانشگاه و آخرین پیامبر(ص) در مورد بهداشت و تغذیه در اسلام، تألیف دکتر شهید سیرضا پاکناد انتشارات آشنا آخرین چاپ

۲- آخرین مقالات چاپ شده در مجلات معتبر و آخرین دستاوردهای علمی در این زمینه

3- Williams obstetrics 24 edition,mc graw-hill Last edition

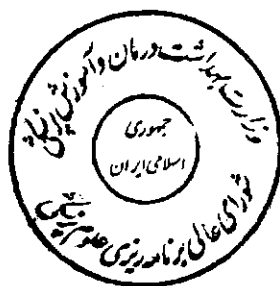
4- Fundamental Simulation courses in Obstetrics & Midwifery Last edition

5- Basic Life Support in Obstetrics Courses Last edition

6- some parts of Advanced Support in Obstetrics based on Midwife's Job description Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۶۰٪ حضور فعال در بالین، ارائه پروژه، تحلیل برنامه و ارائه راه حل و ارائه گواهی گذراندن کارگاههای مربوطه و ۴۰ درصد ارزشیابی آخر ترم، ارائه مقاله، امتحان بالینی و ارائه کارنما

پیش نیاز یا همزمان: اصول حاکمیت بالینی و مدیریت خطر در مامایی - مراقبت دوره پره ناتال

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس:

این واحد شامل مهارت‌های پایه موقع زایمان است شامل پایش قلب جنین، پیشرفت زایمان، پایش علائم حیاتی و علائم نرمالیتی است. این واحد همچنین شامل مرور و داشتن مهارت‌های اساسی، چگونگی استفاده از وسایل در موقع زایمان و آشنایی با استانداردهای بخش لیبر و زایمان، آخرین تکنیک‌ها و روش‌های نوین زایمان فیزیولوژیک است.
رئوس مطالب: (۱۰۲ ساعت کارورزی شامل ۴ کشیک شب، ۲ کشیک عصر و ۳ کشیک صبح به صورت شیفت در گردش)

مهارت‌های پایه موقع زایمان

شامل مهارت‌های پایه موقع زایمان است شامل پایش قلب جنین، پیشرفت زایمان، پایش علائم حیاتی و علائم طبیعی است. این واحد همچنین شامل مرور و داشتن مهارت‌های اساسی و چگونگی استفاده از وسایل مورد استفاده در لیبر و زایمان نظیر دستگاه مانیتورینگ سلامت جنین و تفسیر آن و ...، آشنایی با استانداردهای بخش لیبر و زایمان است.

۱. غربالگری عوامل خطر در موقع زایمان:

دانشجو اطلاعات اساسی راجع به چگونگی تشخیص پیشرفت طبیعی لیبر و زایمان را کسب می‌کند. دانشجویان یاد می‌گیرند که عوامل خطر را در مادر در حین لیبر و زایمان تشخیص دهند. از دانشجو انتظار می‌رود که ارزیابی عوامل خطری که در موقع زایمان اتفاق می‌افتد را بداند و همچنین نحوه تشخیص و علائم و نشانه‌های عوارضی که در موقع زایمان اتفاق می‌افتد و سلامت مادر را به خطر می‌اندازد را بداند. شامل: علائم خطر فوری، فشارخون بالا، خونریزی، عدم پیشرفت زایمان، زجر جنین/ دفع مکونیوم، زایمان زودرس/ دیررس، پارگی کیسه آب، پرولاپس بند ناف، نمایش غیرطبیعی، سایر موارد خطر حین زایمان (نظیر: آئمی متوسط تا شدید، ابعاد نامتناسب لگن، ارهاش منفی، اعتیاد، الیگو و پلی هیدر آمینوس، چندقلویی و ...)، بیماری‌ها (نظیر: HIV مثبت، بیماری‌های دریچه‌ای قلب، سفلیس، صرع، هایپرتیروئیدی و ...)، سوابق بارداری و زایمان قبلی (نظیر: آتونی، پره اکلامپسی، دیابت بارداری، زایمان سخت، مرده زایی، سقط مکرر، سزارین و ...) است.

۲. اداره حین زایمان:

به دانشجو آموزش کامل بررسی ساختارهایی که ارتباط بیشتری با لیبر و زایمان دارند داده می‌شود از جمله: ارزیابی لگن، رحم و مجسمه جنین. دانشجویان آناتومی بافت‌های نرم و سخت لگن را یاد گرفته و اینکه چگونه از این دانسته‌ها در فرآیند لیبر و زایمان استفاده کنند و نحوه ارزیابی پرزانتاسیون و نحوه نزول جنین در لگن را باید آموزش ببینند. ساختار مجسمه جنین با جزییات بررسی شده و اینکه چگونه از این دانسته‌ها در طی لیبر استفاده شود، حرکات اساسی جنین در طی لیبر و اینکه این حرکات چگونه پیشرفت لیبر را تحت تاثیر قرار می‌دهد و اینکه چگونه یک ماما باید پرزانتاسیون‌های غیر طبیعی را تشخیص داده و بررسی کند آموزش داده می‌شود.

۳. ارزیابی وضعیت جسمی روانی مادر در حین زایمان

دانشجو نحوه اداره لیبر شامل تشخیص، ارزیابی و اداره مراحل و پیشرفت لیبر را آموزش می بیند. تغییرات طبیعی فیزیولوژیک و سایکولوژیک، تغذیه، هیدراسیون، علائم خستگی مادر، چگونگی فراهم آوردن راحتی مادر و بررسی وضعیت سلامت جنین با جزییات در این واحد آموزش داده می شود.

۴. عوارض حین زایمان:

به پیشگیری، تشخیص و عکس العمل مناسب به هنگام مواجهه با عوارض موقع زایمان و در صورت لزوم احیای مادر می پردازد. این عوارض شامل پره ترم لیبر، پاره شدن زودتر از موقع کیسه آب، پرولاپس بند ناف، مشکلات قلب جنین، علائم اختلال عملکرد لیبر و عدم تطابق سرو لگن، خستگی مادر، پارگی رحم، کندی جفت، پرزانتاسیون های غیر طبیعی، دیستوشی شانه و دیگر موارد می باشد.

۵. فارماکولوژی حین زایمان و مدیریت درد و استرس:

این واحد به بررسی داروهای غیر صنعتی و صنعتی که در موقع زایمان استفاده می شود می پردازد. داروهای غیر صنعتی (غیر شیمیایی) در بیمارستان (که توسط ماماها پروانه دار استفاده می شود) مورد بررسی قرار می گیرد و موارد استفاده این داروها، اثرات، عوارض جانبی داروها آموزش داده می شود. دانشجویان یاد می گیرند که داروهای غیر شیمیایی که ماماها پروانه دار برای لیبر طبیعی در محیط خارج از بیمارستان استفاده می کنند کدام ها هستند. هومیوپاتی و داروهای گیاهی برای استفاده در موقع لیبر و زایمان هم آموزش داده می شود.

۶. تستهای تشخیصی حین زایمان:

به بررسی راههای تشخیصی در موقع مراقبت از زائو در حین زایمان می پردازد. راههای اثبات پارگی کیسه آب، بررسی اندر از نظر فاکتورهای سلامتی و یا دیگر تستهای معمول و رایج در این واحد قرار می گیرد. این واحد همچنین به بررسی اندیکاسیون ها و تاثیر پایش قلب جنین، اولتراسونوگرافی در موقع زایمان می پردازد.

۷. آشنایی با دستورالعمل کشوری و بسته خدمات اداره حین زایمان

دانشجویان قادر به کشف اختلاف بین دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی شامل مفاهیم قانونی برای ماماها و بیماران خواهند بود. دانشجویان قادر به کشف عناصری که برای طراحی دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی در همه حیطه های خدمات مامایی لازم است خواهند بود شامل: اداره مرحله بارداری، حین زایمان، اداره نوزاد، دوره پس از زایمان و اداره زنان سالم.

۸. مایع درمانی:

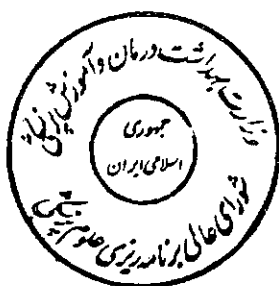
این واحد به اندیکاسیون های مایع درمانی و ریدی در موقع لیبر و زایمان، عملیات مربوطه، اجرا و چگونگی قطع مایع درمانی و توجه به روش های آسپتیک می پردازد. خطرات و عوارض کانتز داخل وریدی و انتقال مایعات به داخل عروق هم مورد بررسی قرار می گیرد. در یک قسمت از این واحد از یک درمانگر IV مدرک دار به عنوان مربی استفاده می شود.

دانشجو ملکف است در این درس درکارگاه های زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است:

- احیا مادر

- ثبت و گزارش و مستند سازی پرونده طبی

- کارگاه زایمان فیزیولوژیک

منابع اصلی درس :

منابع اصلی درس با توجه به نظر استاد مربوطه از کتب مرجع معتبر، دستورالعمل های کشوری (نظیر: برنامه کشوری مادران ایمن، مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران ویژه ماما و پزشک)، مقالات از مجلات معتبر علمی و ... -

کتاب رفرنس مامایی ویلیامز آخرین چاپ

- آخرین مقالات چاپ شده در مجلات معتبر و آخرین دستاوردهای علمی در این زمینه

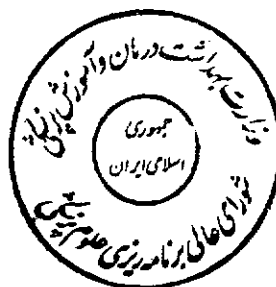
7- Fundamental Simulation courses in Obstetrics & Midwifery Last edition

8- Basic Life Support in Obstetrics Courses Last edition

9- some parts of Advanced Support in Obstetrics based on Midwife's Job description Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۶۰٪ حضور فعال در بالین، ارائه پروژه، تحلیل برنامه و ارائه راه حل و ارائه گذراندن کارگاههای مربوطه و ۴۰ درصد ارزشیابی آخر ترم، ارائه مقاله، امتحان بالینی و ارائه کارنما

پیش نیاز یا همزمان: مراقبت های دوره حین زایمان و تولد نوزاد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس:

آشنایی با علائم و نشانه های خطر در دوره بعد از زایمان و مدیریت آن

رتوس مطالب: (۱۰۲ ساعت کارورزی شامل ۴ کشیک شب، ۲ کشیک عصر و ۳ کشیک صبح به صورت شیفت در گردش)

۱. بررسی و غربالگری موارد خطر پس از زایمان:

هدف این است که دانشجویان قادر به بررسی و ارزشیابی میزان خطر بعد از زایمان از جمله: علائم و نشانه های خطر مامایی و پزشکی باشند. این واحد یک چهارچوب اکادمیک برای دریافت و استفاده از اطلاعات ویژه در مورد مادر و محیط اطراف وی برای ارزیابی واقعی سطح خطر تهدید کننده زن در دوره پس از زایمان و یا امکان ارجاع وی به دیگر متخصصین را فراهم می آورد. این واحد تاکید دارد بر گرفتن شرح حال که برای ارزیابی میزان خطر ضروری است. شامل: علائم خطر فوری، خونریزی/لکه بینی، تب، درد، مشکلات ادراری- تناسلی و اجابت مزاج، اختلالات روانی، سرگیجه/رنگ پریدگی/آنمی، سایر موارد خطر(نظیر: فشارخون بالا و بیماری های زمینه ای) است.

۲. بررسی وضعیت فیزیکی در دوره پس از زایمان:

هدف فهم تغییرات فیزیولوژیک و آناتومیک دوره پس از زایمان می باشد. دانشجو می آموزد که چگونه یک معاینه فیزیکی را در شروع دوره پس از زایمان انجام دهد و همچنین قادر به بررسی تغییرات نرمالی که در شش هفته اول پس از زایمان اتفاق می افتد خواهد شد. این دانشجویان یاد می گیرند که چگونه معاینه پستانها را بعد از زایمان انجام دهند که این امر موجب حفظ و تداوم شیردهی موفق برای مادر خواهد شد. تاکید این واحد بر افزایش دانش دانشجو برای بررسی وضعیت فیزیکی و درک یافته های غیر طبیعی در دوره پس از زایمان است.

۳. اداره پس از زایمان:

به اداره مرحله پس از زایمان از بعد از تولد تا شش هفته می پردازد و تاکید بر موارد زیر دارد: زایمان جفت، بررسی جفت و بند ناف، تخمین و اداره خونریزی پس از زایمان، نظارت بر سلامت مادر، مشاوره با مادر از نظر شروع و ادامه شیردهی، تسهیل ارتباط مادر و نوزاد، اداره درد پس از زایمان، یبوست و هموروئید. دانشجو به اهمیت آموزش، راهنمایی و حمایت از مادر و خانواده او پی می برد.

۴. عوارض پس از زایمان:

به پیشگیری، تشخیص و عکس العمل مناسب و به موقع عوارض شایع دوره پس از زایمان می پردازد که شامل موارد زیر است: پرولاپس ها و بی اختیاری ادرار و مدفوع، خونریزی (بلافاصله پس از زایمان و تاخیری)، شوک، عوارض ناشی از عفونت دوره پس از زایمان، عفونت پس از زایمان، ماستیت، همتوم و دیگر عوارض. این واحد به اهمیت نقش حیاتی باندینگ و اهمیت متدهای غربالگری رفتار نامناسب با نوزاد می پردازد.

۵. داروشناسی دوره پس از زایمان:

به شناخت داروهایی که برای مشکلات شایع دوره پس از زایمان به کار می رود می پردازد. بسیاری از داروهای فارماسیتیکال شامل روگام، پیتوسین، مترژن، واکسن روبلا، آنتی بیوتیک ها، آهن، و داروهای گیاهی و هومیوپاتیک برای کاهش عوارض پس از زایمان در این واحد آموزش داده می شود.

۶. آزمون های آزمایشگاهی دوره پس از زایمان:

مقدمه ای بر تست های آزمایشگاهی و عملیاتی که در طی دوره پس از زایمان استفاده می شود. دانشجویان یاد می گیرند که چگونه نمونه ادرار، لوشیا، شیر پستان را تهیه کنند و دلایل انجام این آزمایشات را متوجه می شوند.

۷. آشنایی با دستورالعمل های کشوری و بسته خدمات پس از زایمان

دانشجویان قادر به کشف تفاوت بین دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی عملی شامل مفاهیم قانونی برای ماماها و بیماران خواهند بود. دانشجویان قادر به کشف عناصری که برای طراحی دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی در همه حیطه های اداره مراحل مختلف بارداری و زایمان خواهند بود شامل: اداره دوره بارداری، حین زایمان، مراقبت از نوزاد، دوره پس از زایمان و اداره زنان سالم.

۸. مشاهده و ثبت پس از زایمان:

دانشجو یاد می گیرد که چگونه تغییرات فیزیولوژیک و آناتومیک پس از زایمان، همچنین پاسخ روانی به بچه دار شدن را مورد بررسی قرار دهد. دانشجو چگونگی، دلیل و روش مناسب اندازه گیری علائم حیاتی پس از زایمان، اهمیت بررسی چارت و تاریخچه را در این مرحله فرا می گیرد. چارت کردن اطلاعات اضافه، وضعیت فیزیکی و لگنی، مشاوره ها و ارجاعات و طراحی برنامه اداره دوره پس از زایمان نیز در این واحد قرار دارد.

۹. مهارت های ارائه مراقبت پس از زایمان:

به بررسی آکادمیک و همه جانبه مهارت های اولیه ماما در اداره یک مادر سالم در دوره بعد از زایمان می پردازد. این واحد شامل استفاده از تکنیک ها، وسایل و امکاناتی است که برای بررسی و کمک به حفظ سلامت فیزیکی مادر بعد از تولد لازم است.

دانشجو ملکف است در این درس درکارگاه زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است:

- کارگاه شیر مادر

منابع اصلی درس:

منابع اصلی درس با توجه به نظر استاد مربوطه از کتب مرجع معتبر، دستورالعمل های کشوری (نظیر: برنامه کشوری مادران ایمن، مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران ویژه ماما و پزشک)، مقالات از مجلات معتبر علمی و ...

10- Text book of Williams Obstetrics, last edition.

11- Fundamental Simulation courses in Obstetrics & Midwifery Last edition

12- Basic Life Support in Obstetrics Courses Last edition

13- some parts of Advanced Support in Obstetrics based on Midwife's Job description Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۶۰٪ حضور فعال در بالین، ارائه پروژه، تحلیل برنامه و ارائه راه حل و ارائه گذراندن کارگاههای مربوطه و ۴۰ درصد ارزشیابی آخر ترم، ارائه مقاله، امتحان بالینی و ارائه کارنما

فراگیر چگونگی بهبود سلامت، امنیت و رفاه مادر و کودک به ویژه در گروه های کم درآمد و جمعیت های اقلیت را از طریق آموزش تحقیق و سیاست گذاری و عمل با تاکید بر سیستم خانواده و سیاست سلامت خانواده بیاموزد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

توصیف تعیین کننده های سلامت، بیماری و نابرابری ها شامل فرد، خانواده، اجتماع و فرهنگی و نژادی و قومیتی و محیطی، کسب مهارت در طراحی مطالعات اپیدمیولوژیک، تعیین و تحلیل و ارزشیابی سیاست های فعلی مرتبط با سلامت مادر و کودک، نحوه سنتز و ترجمه دانش سلامت مادر و کودک به اطلاعات قابل فهم برای افزایش سواد سلامت، ارائه راهکارهای حمایت یابی در اجرای سیاست سلامت مادر و کودک، تحلیل ذی نفعان کلیدی، تغذیه مادر و کودک، ترویج رفتارهای سالم در مادر نوزاد و خانواده، فرزندپروری و نقش دولت خانواده و مردم در مراقبت اولیه کودک

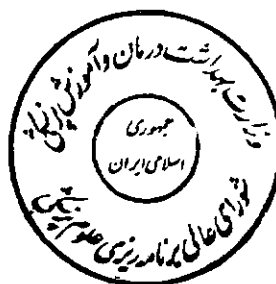
مطالعه در زمینه الگوهای برنامه ریزی و ارزشیابی سیاست های سلامت مادران، سیر تحولی آن، قوانین و مقررات حمایتی، ادغام سیاست سلامت مادری در برنامه های توسعه ملی، نظام های مراقبت سلامت مادران، الگوهای مراقبت مادری و سامان دهی خدمات سلامت مادران، سیستم ارجاع، استانداردها، دستورالعمل های بالین و غیر بالین سلامت مادر، بررسی وضعیت موجود و مطالعه تطبیقی سیاست سلامت مادری در دیگر کشورها، بهبود کیفیت خدمات سلامت مادران، جایگاه ماما ها و سازوکارهای کارتی می در ارائه مراقبت مستمر

منابع اصلی درس:

- 1- WHO, Monitoring maternal, newborn and child health.UN., last edition.
- 2-Improving Maternal and Child Health UN.. last edition.
- 3- Transforming health systems for women and children. www.unmillenniumproject.org.
- 4- Text book of Williams Obstetrics, last edition.
- 5- Clinical Gynecologic Endocrinology & Infertility, Leon Speroff, last edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارائه پروژه بررسی وضعیت موجود و ارائه راهکار، ارزشیابی پایان ترم

پیش نیاز یا همزمان: مراقبت های دوره پس از زایمان

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی فراگیران در اداره نوزاد سالم و اداره و پیگیری نوزاد پرخطر، اصول تغذیه با شیر مادر و شیردهی و استفاده از وسایل کمک شیردهی، داروها و شیر مادر

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

۱. مهارتهای اساسی نوزاد:

به مهارتهای اصلی برای بررسی وضعیت نوزاد می پردازد. این واحد شامل جمع آوری و ثبت اطلاعات برای طراحی طرح مراقبت فردی، استفاده از تکنیک ها، وسایل و تجهیزات برای پایش نمودن رشد و تکامل نوزاد، آشنایی با اصول تغذیه با شیر مادر، شیردهی و استفاده از وسایل کمک شیردهی می پردازد.

۲. غربالگری نوزاد در خطر:

به چگونگی فهم استفاده از اطلاعات سلامتی مادر و تاریخچه بهداشت باروری برای بررسی سطح خطر نوزاد می پردازد. آنومالیهای جنینی و مشکلات موقع تولد مورد بررسی قرار می گیرد تا درجه تاثیر آنها روی نوزاد مشخص شود.

۳. بررسی وضعیت فیزیکی نوزاد:

به دانشجویان آناتومی و فیزیولوژی نوزاد را برای بررسی سلامت عمومی و ظاهر نوزاد آموزش می دهد. دانشجویان قادر به معاینه کامل نوزاد و درک موارد غیر طبیعی خواهند بود.

۴. عوارض نوزادی:

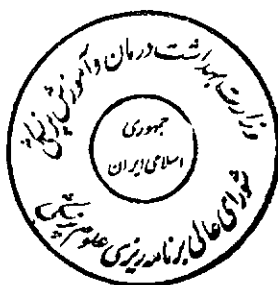
شامل تشخیص، بررسی و فهم مشکلات نوزاد و آنزمالیتی ها است. عوارض نوزادی شامل زردی پاتولوژیک، عفونت نوزادی و نقائص مادرزادی با جزییات با تاکید بر فهم عوامل بوجود آورنده آنها مورد بررسی قرار می گیرد.

۵. اداره نوزاد:

به اداره نوزاد در مرحله عبور از زندگی داخل رحمی و هفته اول پس از تولد می پردازد. تاکید بر فهم فیزیولوژی طبیعی جنینی در دوره عبور، و چگونگی کاربرد این اطلاعات برای طرح اداره نوزاد توسط ماما به کار می رود. اداره مشکلات شایع و مراقبت روتین دوره پس از نوزادی نیز در این درس وجود دارد.

۶. فارماکولوژی نوزادی:

انواع داروهای صنعتی و غیر صنعتی که ممکن است برای اداره نوزاد در دوره پس از زایمان لازم شود را پوشش می دهد. دانشجو پس از این دوره قادر خواهد بود که استفاده از اکسیژن و داروهایی که در احیاء نوزاد به کار می رود را درک کند. استفاده پروفیلاکسی از ویتامین k و قطره های چشمی نیز با جزییات وجود دارد. نحوه مصرف داروهای مجاز و غیر مجاز در دوران شیردهی را بداند.

۷. آزمون های آزمایشگاهی نوزادی:

به تستهای تشخیصی رایج در دوره نوزادی می پردازد. دانشجو استانداردهای رایج جامعه را در مورد اندیکاسیون، اجرا و فواید و خطرات تکنیک های غربالگری را فرا می گیرد. تاکید بر فهم اندازه های طبیعی آزمایشگاهی در نوزاد سالم و اهمیت جوابهای غیر طبیعی آزمایشگاهی فرا گرفته می شود.

۸. آشنایی با دستورالعمل اداره نوزاد و بسته خدمات اداره نوزاد

دانشجویان قادر به کشف تفاوت بین دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی شامل مفاهیم قانونی برای ماماها و بیماران خواهند بود. دانشجویان قادر به کشف عناصری که برای طراحی دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی در همه حیطه های مراقبت خواهند بود شامل: اداره دوره بارداری، حین زایمان، دوره پس از زایمان و اداره نوزاد سالم.

۹. مشاهده و ثبت:

اهمیت مشاهده و جمع آوری اطلاعات عینی در نوزاد را پوشش می دهد که شامل موارد زیر است: مشاوره و انتقال اطلاعات. دانشجو یاد می گیرد که قوانین رضایت آگاهانه و محرمانه ماندن اطلاعات مددجو را رعایت کند.

۱۰. NRP—احیاء نوزاد

دانشجویان باید جدیدترین دوره احیاء نوزاد را با کسب گواهی مربوطه گذرانده باشد.

دانشجو ملکف است در این درس درکارگاه زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است:

- احیا نوزاد

منابع اصلی درس:

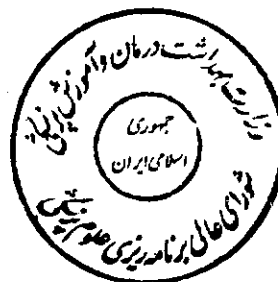
۱- کتابهای رفرنس معتبر علمی نظیر نلسون آخرین چاپ

-Nelson textbook of pediatrics Last edition

۲- دستورالعملهای کشوری، انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارائه تکالیف، امتحان کتبی، ارائه گواهی گذراندن کارگاه مربوطه

آشنایی با اصول حاکمیت بالینی شامل: مشارکت عمومی بیماران، مدیریت خطر، مدیریت اطلاعات، مدیریت کارکنان، آموزش و یادگیری، ممیزی بالینی، اثر بخشی بالینی و ساختار مدیریت خطر در مامایی.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

شرح درس:

دانشجو در این دوره به اصول و نحوه اجرای مدیریت خطر در دوره قبل، حین و بعد از زایمان آشنایی می گردد. آشنایی با محورهای هفت گانه اصول حاکمیت بالینی، ساختار تشکیلاتی مدیریت خطر در مامایی و نحوه اجرای آن در بالین. ممیزی بالینی، مدیریت خطا و خطر، اثر بخشی بالینی، تعامل با بیمار و همراهان، آموزش و یادگیری مدیریت منابع انسانی، استفاده و مدیریت اطلاعات، تعامل با بیماران و همراهان، مدیریت کارکنان، خط مشی ها، روش های اجرایی به روز شده، پایش عملکرد کارکنان، توسعه کارکنان، آموزش و یادگیری، تخصیص زمان آموزش جهت کارکنان، استراتژی و برنامه عملی مشخص دسترسی مناسب و مرتبط، استفاده از نتایج PDPs، جهت برنامه ریزی آموزشی، استفاده از اطلاعات، استفاده از فناوری اطلاعات، مدیریت جامع اطلاعات، مدیریت ریسک، کاهش ریسک بالینی Clinical Risk reduction، سیستم های گزارش دهی Reporting systems، رویدادهای نامطلوب Adverse Events، ایمنی بیمار PATIENT SAFETY، حق بیمار و مسئولیت ما، تعریف خطای پزشکی و انواع خطاهای مامایی.

دانشجو ملکف است در این درس درکارگاه زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است:

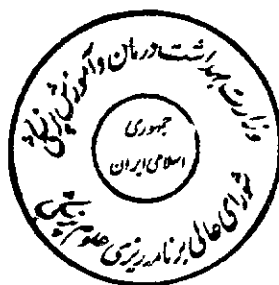
- کارگاه مدیریت خطر در زایمان

منابع اصلی درس:

با نظر استاد مربوطه و بر اساس آخرین منابع معتبر علمی مانند:

کتاب راهنمای ارزیابی حاکمیت بالینی نویسندگان دکتر حمید رواقی، دکتر پیغام حیدرپور و همکاران، معاونت درمان. شیوه ارزشیابی دانشجو:

۵۰ درصد ارائه تکالیف، ۵۰ درصد امتحان کتبی، ارائه گواهی گذراندن کارگاه مربوطه

در این واحد، دانشجویان به دانش نظری در پیشگیری، تشخیص، آشنایی با درمان های جراحی و غیر جراحی مرتبط با بیماریها و اختلالات کف لگن در زنان می پردازند.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

شامل آشنایی با عضلات کف لگن، نقش آنها در زایمان، تاثیر مراحل مختلف بارداری، لیبر و زایمان بر این عضلات و عوارض احتمالی این روند و نقش نوع زایمان، راهکارهای کاهش عوارض و اصلاح عوارض پیش آمده، تمرینات عضلات کف لگن در بارداری و زایمان و پس از زایمان و موارد ذیل است.

- 1- Normal Pelvic Floor and Outcome Assessment
- 2- Disorders of Lower Urinary Tract
- 3- Disorders of Anus and Rectum
- 4- Disorders of Pelvic Support

رئوس مطالب:

کارآموزی (۵۱ ساعت کارآموزی-کارآموزی در بخش فیزیوتراپی برای توانبخشی کف لگن)

• استفاده از روشهای تحریکات الکتریکی مانند: TENS و سایر روشهای متداول

• اجرا و پایش تمرینات ورزشی عضلات کف لگن زنان

دانشجو مکلف است در این درس درکارگاه زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است:

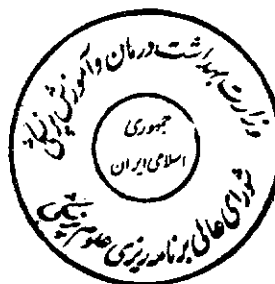
- کارگاه عضلات کف لگن

منابع اصلی درس:

با نظر استاد مربوطه و بر اساس آخرین منابع اصلی درس معتبر علمی است.

- 1- A.E.Bent, et al. (Ostergad, s Urogynecology and Pelvic Floor Dysfunction)
Philadelphia Lippincott Williams & Wilkins Last edition
- 2- Peter Petros (The Female Pelvic Floor) Springer Last edition
- 3- 1- International Urogynecologic Journal Including Pelvic Floor Dysfunction
- 4- American Journal of Ob & Gyn
- 5- Journal of Urology
- 6- British Journal of Sexual Medicine
- 7- Urology Journal

شیوه ارزشیابی دانشجو: ارائه تکالیف، امتحان کتبی و امتحان بالینی، ارائه گواهی گذراندن کارگاه مربوطه

تسلط دانشجو، توانمند سازی وی در چگونگی رسیدگی به جرائم و خطاهای حرفه ای و عمومی

رئوس مطالب: (۹ ساعت نظری-۱۷ ساعت عملی)

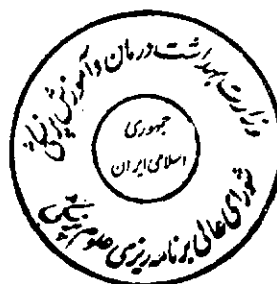
آشنایی با قوانین و مقررات مامایی در سطح ملی و منطقه و اطلاع در مورد تغییرات آنها، کلیات جرم شناسی، جرم و ریشه های جرم، نظام پزشکی و قوانین انتظامی، مسئولیت در حرفه پزشکی قوانین مجازات اسلامی خانواده و قوانین مدنی، بررسی قصور در حرف مامایی، آشنایی با قوانین نظام پزشکی، قانون طبابت، قوانین و مقررات امور پزشکی، دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی، اعمال منافی عنف، سقط جنین، جنین ناهنجار، نوزاد مادر معتاد، نوزاد سر راهی، ثبت وقایع درمانی و تشخیصی، مدارک پزشکی، شواهد پاتولوژی، تشخیص زخم ها و صدمات ناشی از ضربه، زمان مرگ، پرده بکارت و آثار تجاوزات جنسی و سوء رفتار، تحقیقات پزشکی قانونی، ثبت آثار و علائم زخم های ناشی از ضربه، خشونت خانگی- جنسی، معاینه جسد، بررسی علمی موارد قصور و خطاهای پزشکی و مامایی، راههای جمع آوری مدارک و شواهد، اصول اخلاق و تعهد حرفه ای و محرمانگی، موارد سوءرفتار و تهیه مستندات و مدارک، بررسی آزمایشگاهی و قضایی، بررسی نمونه های خون آلود، مایع منی، اثر انگشت، تجاوز و DNA، رادیولوژی و پاتولوژی قانونی، خط شناسی، عکاسی و فیلم برداری از قربانیان.

منابع اصلی درس:

۱. حقوق، اخلاق پزشکی، مطالعه در حقوق پزشکی. دی جی اسکچ. آخرین چاپ
۲. راهنمای حقوق پزشکی، محمود عباسی. آخرین چاپ
۳. مسئولیت انتظامی پزشکی، محمود عباسی. آخرین چاپ
۴. پزشکی قانونی دکتر توفیقی، آخرین چاپ
5. Loupe's . Forensic epidemiology: A Comprehensive guid for legal and epidemiology last edition
6. American College of nurse-midwife. Ethics in midwifery & Women Health[Online access]. <http://www.internationalmidwives>. Last edition
7. Australian Nursing and Midwifery Counc Last edition
8. il, Australian College of Midwives, Australian Nursing Federation. The Code of Ethics for Midwives in Australia. [Online access]. Last edition
9. Cook R J, Dickens B M. Considerations for formulating Reproductive health laws. 2nd edition. [Online access]. Last edition
10. Beauchamp T L, Childress J F. Principles of Biomedical Ethics. - Last edition tion. Oxford University Press. British Association of Social Workers. The Code of Ethics for Social Work. Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۵۰٪ آزمون کتبی - ۵۰ درصد با بررسی و تصمیم گیری و گزارش عملی یک یا چند مورد پرونده مطرح در دادگاههای و دادرهای رسیدگی به جرائم پزشکی و مامایی انجام می گیرد.

نام درس: اخلاق حرفه ای

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

این واحد به کشف تئوری و عملکرد در مورد رضایت آگاهانه و تصمیم گیری دوطرفه (بین ماما و مددجو) می پردازد. دانشجویان باید به موقعیت های مبهم که ممکن است در آینده با آنها روبرو شوند به صورت تئوری و عملی پاسخ دهند. این واحد همچنین یک فهم عمومی در مورد اهمیت و پیچیدگی اخلاق در حیطه مراقبت ها ایجاد می کند. دانشجویان به نقش اخلاق و عقاید شخصی در فرایند گرفتن رضایت کتبی و آگاهانه و اینکه این مسئله چگونه بر مراقبت تاثیر می گذارد پی می برند. از آنجا که توجه به حقوق جنین و مادر و مسائل مرتبط در ناهنجاری و مشکلات مادر و یا جنین از مهمترین مسائل مراقبت مامایی است، این واحد در نظر دارد که یک زیربنا را برای راهنمایی دانشجویان و جواب به سوالات آنها که اهمیت ویژه ای در حرفه مامایی دارد طراحی کند.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

تعریف اخلاق کاربردی، الگوهای رفتار و ارتباطی درون شخصی و برون شخصی، فضایل و رذایل اخلاقی در رفتار ارتباطی، تعریف اخلاق حرفه ای و نسبت اخلاق، حقوق و فقه در حرفه، تمایز رهیافت، مدیریت انسانی و مدیریت استراتژیک در اخلاق پزشکی، نقش اخلاق پزشکی در موفقیت سازمانی موسسه های پزشکی، حقوق ذینفعان و وظایف اخلاقی موسسه های پزشکی ویژگی های مسائل اخلاقی در پزشکی، مهارت های تشخیص مسائل اخلاقی در پزشکی، مهارت های حل مسائل اخلاقی در پزشکی، عوامل، موانع و روش های ترویج اخلاق در موسسه های پزشکی، استاندارد ها و شیوه های ارزیابی عملکرد اخلاقی موسسه های پزشکی، صداقت و درستکاری، احترام، رازداری و ...

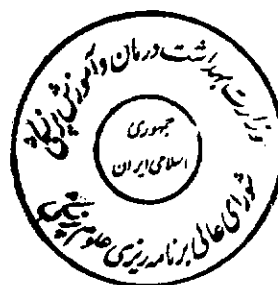
منابع اصلی درس:

بانظر استاد مربوطه، آخرین منابع اصلی درس معتبر علمی مورد تایید، کتب مرتبط با اخلاق

کتاب پزشک و ملاحظات اخلاقی جلد ۱ و ۲ دکتر محمد باقر لاریجانی آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

آزمون کتبی به همراه پروژه تحقیقاتی، معرفی مورد و بحث و مشارکت

هدف کلی درس: دانشجو باید بتواند در مورد ارتباطات حرفه ایی دانش خود را مرور کند، نیازهای حرفه ای را تشخیص و انجام دهد.

رنوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

ارتباطات نقش گسترده ای در مورد آنچه که ماماها به عنوان آموزش دهنده و ارائه دهنده خدمات در تیم بهداشتی دارد. حرفه ای بودن، درستی و اثر بخشی در ارتباطات در تامین مراقبت و ارتباطات حرفه ای در امر مراقبت بسیار اهمیت دارد. این واحد بر آن است که برای دانشجویان مفهوم هر دو مورد نیاز و قدم هایی که برای رسیدن به ارتباط موثر در ارتباطات بین حرفه ای لازم است برداشته شود را روشن سازد. فعالیت های یادگیری شامل: مهارتهای نوشتاری کسب و کار، یادگیری تکنیک^۱ SBAR در طی مسافرت، طراحی یک سرفصل برای کسب و کار، طراحی مواد آموزشی در سرویسهای مامایی و طراحی یک مدل برای کاهش خطرات مادری و نوزادی در جامعه ای که دانشجو در آن مشغول به تحصیل است می باشد.

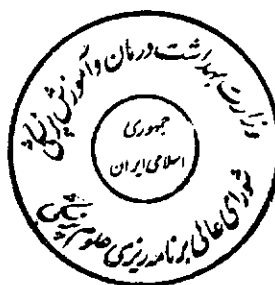
دانشجو ملکف است در این درس درکارگاه زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است :
-کارگاه مهارتهای ارتباطی

منابع اصلی درس:

- 1- Communication skills for midwives: challenges in everyday Last edition
- 2- Essential communication skills for midwifery Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال، چگونگی انجام تکالیف محوله و کار گروهی در کلاس و ارزشیابی پایان نیمسال، ارائه گواهی گذراندن کارگاه مربوطه

¹ Situation Background Assessment Recommendation

کد درس: ۲۲

نام درس: روش های نوین زایمان

پیش نیاز یا همزمان: مراقبت های دوره حین زایمان و تولد نوزاد

تعداد واحد: ۰/۵ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با آخرین تکنیک های زایمان طبیعی و فیزیولوژیک و روش های کاهش دردهای زایمانی غیردارویی و دارویی
رئوس مطالب: (۹ ساعت نظری)

آشنایی با آخرین تکنیکهای زایمان طبیعی و فیزیولوژیک و روش های کاهش دردهای زایمانی غیردارویی و دارویی،
دانشجو مکلف است در این درس درکارگاه های زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است :

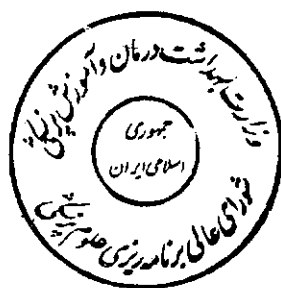
- کارگاه خوشایندی زایمان

- کارگاه روشهای غیر دارویی کاهش درد زایمان

منابع اصلی درس :

- 1- Textbook of obstetrics Williams,mcclill-hil Last edition
- 2- Best birth books-bellybelly Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو: حضور فعال، ارائه پروژه و امتحان پایان نیمسال نظری، ارائه گواهی گذراندن کارگاه مربوطه

هدف کلی درس: آشنایی دانشجو با تحقیق بالینی، روش شناسی و روش کار، ساختار طرح تحقیق بالینی

آشنایی و بکارگیری روش های پژوهش در حوزه مامایی بالینی، ترجمان دانش

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری- ۳۴ ساعت عملی)

الف- نظری (۱۷ ساعت)

- تعریف، اهمیت و انواع روش تحقیق در مامایی بالینی،

- شناخت و بیان مسئله مورد تحقیق

- بررسی متون، مرور نظام مند و متا آنالیز

- متغیرهای تحقیق

- تعیین اهداف و فرضیات و ویژگی های آن،

- انتخاب روش مناسب طرح مطالعه در تحقیقات بالینی

- تعیین جامعه آماری، سازو کارهای و انواع نمونه گیری

- کنترل کیفیت داده ها،

- جمع آوری داده ها و ابزارهای پژوهش بالینی،

- اخلاق در پژوهش

- آشنایی با نرم افزارهای تحلیلی، تجزیه و تحلیل داده ها

- ترجمان دانش، نشر و استفاده از نتایج،

ب- عملی (۳۴ ساعت)

ارائه طرح مطالب تئوری بصورت پروپوزال و طرح تحقیقاتی

دانشجو ملکف است در این درس درکارگاه زیر شرکت نموده و کسب گواهی الزامی است :

-کارگاه روش تحقیق بالینی

منابع اصلی درس :

- 1- Clinical research methods, www.springer.com Last edition
- 2- Basic principles of clinical research and methodology Last edition
- 3- Clinical trial methodology-crc press, www.crcpress.com Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

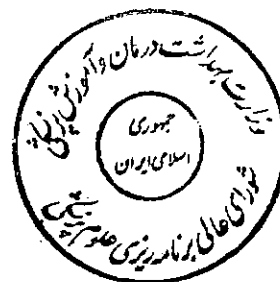
ارائه تکالیف ۵۰ درصد (ارائه یک طرح پژوهشی برای ارتقا سلامت زنان، مادران و نوزادان) و امتحان کتبی ۵۰ درصد،

ارائه گواهی گذراندن کارگاه مربوطه

تشخیص سیاست های مامایی بین المللی و داخلی و عوامل موثر بر آن ها و توانایی سیاست گذاری به منظور اصلاح و بهینه سازی خدمات مامایی، بهداشت باروری و بهداشت مادر و کودک و خانواده
در این درس دانشجو با سیاست های مامایی در سطح ملی و بین المللی آشنا شده و در زمینه سیاست گذاری در برنامه های مامایی، بهداشت باروری و بهداشت مادر و کودک تبحر لازم را به دست خواهد آورد.
رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

اقتصاد سیاسی و سیاست های مامایی، اهداف توسعه هزاره، برنامه های سازمان جهانی بهداشت، سیاست های سلامت در سند توسعه کشور و برنامه پنجم و شاخص های سلامت کشور در رابطه با منطقه و جهان، طرح نوین سلامت، بهداشت باروری و بهداشت مادر و کودک و خانواده، ارزیابی موضوعات درمانی و بهداشتی و توسعه در زمینه سیاست ها و اقتصاد بین الملل، چگونگی اثر ارتباط بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه بر فرموله کردن و اجرای سیاست های درمانی و بهداشتی به ویژه در مسائل مامایی، بهداشت باروری و بهداشت مادر و کودک و خانواده، اثر توسعه سیاسی و اقتصادی بر درمان و بهداشت به ویژه سطح بندی ارائه خدمات مادر و نوزاد و سطوح مراقبتی و ارجاع و بهداشت باروری و مادر و کودک و خانواده، دو دیدگاه متقابل در درمان و بهداشت و توسعه: تئوری مدرن سازی و تئوری وابستگی با توجه به نقش ها، دولت ها، بازارها، سازمان ها و نهادهای بین المللی و داخلی، اصلاح سیاست ها و برنامه های بهداشتی، بررسی سیاست های درمانی و بهداشتی در کشورهای در حال توسعه و روش های جاری و معاصر و تحلیل و اصلاح آن ها و مقایسه با کشورهای توسعه یافته، ابزار تجربه و تحلیل برای تحلیل سیاست های در ارتباط با مسائل و موضوعات مالی، بسته های سودمندی (Benefit Packages)، سیاست های سازمانی خدمات بهداشتی و درمانی و رفتارهای مصرف کننده و خانوار، اجزای برنامه های خدمات بهداشت باروری و بهداشت مادر و کودک در روند رشد و تکامل، زمینه های تاریخی و قانونی، برنامه های درمانی و بهداشتی مناسب دوران بارداری، ابتدای دوره کودکی، انتهای دوره کودکی و نوجوانی و جوانی برای بهبود و ارتقا وضعیت درمان و بهداشت جامعه و مقایسه ایران با دیگر کشورها به ویژه کشورهای پیشرفته، عوامل موثر بر سیاست های درمانی و بهداشتی در حال حاضر و در آینده در زمینه مامایی، بهداشت باروری و بهداشت مادر و کودک، بهداشت مدارس، آزار کودکان و صدمات عمدی و غیرعمدی، نقش دولت و نقش مردم، مالی، بهینه سازی سیستم ها، برنامه ها و خدمات و نتایج آن

منابع اصلی درس :

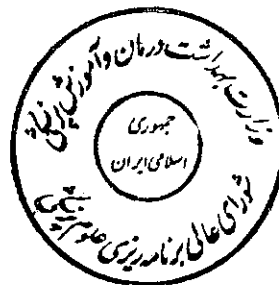
آخرین منابع اصلی درس علمی معتبر نظیر

- مقدمه ای بر مفاهیم و ابرازهای تحلیلی اصلاح بخشی بهداشت و تامین مالی پایه دار، تالیف استادان بانک جهانی- ترجمه اسفندیار معینی- انتشارات WHO تهران، آخرین چاپ
- بودجه و مفاهیم مالی برای مدیران و کارشناسان غیرمالی بخش عمومی- تالیف مسعود ابوالحلاج، انتشارات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، آخرین چاپ
- مجموعه اطلاعات منتشرشده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در برنامه ریزی استراتژیک در بهداشت باروری- دفتر سلامت خانواده و جمعیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

1. Public Health Administration, principles for population. Last edition
2. Based Management. Llayd F, Novick Glen P, Mays, Aspen. Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

۵۰ درصد تهیه مقاله و ۵۰ درصد با نظر استاد(پروژه ، نقد و تحلیل برنامه)

هدف کلی درس: شناخت مفاهیم و اصول مهارت‌های ارتباطی در سطح فردی، بین فردی و گروهی (در ارتباط با اعضای تیم بهداشتی) و آشنایی با نقش مهارت‌های ارتباطی در ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی
رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)
فراگیر با اصول پایه مهارت‌های ارتباطی، مشاوره و راهنمایی آشنا می گردد.

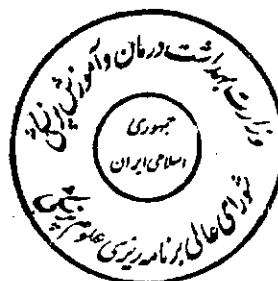
الف) نظری

- اصول ارتباط

- فرآیند ارتباط
- موانع و عوامل تسهیل کننده ارتباط
- انواع ارتباط
  - فردی intrapersonal
  - بین فردی Interpersonal
  - اجتماعی mass communication
  - داخل سازمانی organization communication
- ارتباط غیر کلامی و ارتباط کلامی

۱. برقراری ارتباط موثر در یک ارتباط درمانی (خدمات مرتبط با سلامت باروری و مامایی)

- رفتار و ارتباط درمانی (رعایت اصول مشاوره بالینی: GATHER، عدم قضاوت، empathy، advocacy و ....)
- تکنیک های مصاحبه و مهارت برقراری گفتگو: (پرسش موثر، شنیدن فعال، تفسیر، بازتاب و ...)
- مهارت خودآگاهی: اجزاء خودآگاهی و خودآزمایی صحیح مفاهیم ادراک (perception)، ارزش ها (values)، نگرش ها (attitudes)
- مهارت ثبت گزارش
- تطبیق ارتباط با میزان درک مراجع
- تاثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی در برقراری ارتباط در حوزه سلامت باروری
- اصول آموزش به بیمار
- مهارت حل مشکل (مشارکت آمیز)
- و مهارت کنترل و هدایت گفتگوی گروهی شامل: پویایی گروه، آشنایی با گروههای خودیاری Psycho Education
- راهنمایی و مشاوره با جمعیت های خاص (زنان باردار، نوجوانان، سالمندان)

- ارتباط سازمانی

- ارتباط با مافوق یا مسئولین، هم‌تایان و سایر اعضای تیم سلامت (اطلاع‌رسانی، پرسش‌سوالات، گرفتن مشاوره، ارجاع به موقع و تنظیم زمان و ...)
- آشنایی با حقوق حرفه‌ای همکاران، مراجعین و قوانین مربوطه (منشور حقوق، کدهای اخلاقی حرفه‌ای در سطح ملی و بین‌المللی و ...)

منابع اصلی درس:

- ۱- قربانی‌نما، سبکها و مهارت‌های ارتباطی. آخرین چاپ
  - ۲- سیف‌علی اکبر. اصول و فنون مشاوره، آخرین چاپ
  - ۳- خلعتبری جواد، قربان شیرودی شهره، کیانی احمد رضا، مباحث اساسی در مبانی مشاوره و راهنمایی، آخرین چاپ
  - ۴- حسینی سید مهدی. اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره، آخرین چاپ
  - ۵- پاشا شریفی، حسن و حسینی، سید مهدی. اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره، آخرین چاپ
  - ۶- گیبسون رابرت، میشل ماریان، مترجم: ثنایی باقر، مبانی مشاوره و راهنمایی. آخرین چاپ.
  - ۷- شرتزر واستون، مترجم: شریعتمداری علی، اصول راهنمایی. آخرین چاپ
  - 8- Gwen Marram Van Sarvellen. Communication skills for the health care professional: concepts, practice, and evidence. Last edition
  - 9- Alison Pilnick, Jon Hindmarsh, Virginia Teas Gill. Communication in Healthcare Settings: Policy, Participation and New Technologies. Last edition
  - 10- Ruth Johnson, Wendy Taylor. Skills for Midwifery Practice, Last Edition
- شیوه ارزشیابی دانشجویان:
- حضور فعال در کلاس
  - چگونگی انجام تکالیف محوله
  - آزمون پایان نیمسال

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

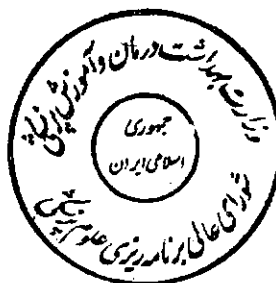
هدف کلی درس:

- توانایی مشاوره و آموزش مادران باردار و همسرانشان
- آماده سازی مادران باردار جهت انتخاب زایمان فیزیولوژیک

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

الف - نظری

- مروری بر تغییرات جسمی و سازگارهای بدن در دوران بارداری
- مروری بر تغییرات عاطفی و روانی در دوران بارداری
- مراحل پذیرش نقش مادری در طی بارداری و زایمان و عوامل تاثیر گذار از جمله نوع زایمان
- مشاوره مامایی در بارداریهای کم خطر
  - آمادگی برای پذیرش نقش والدی (مادری و پدری)
  - مراقبت های دوران بارداری و غربالگریهای مادر و جنینی
  - مروری بر اصول بیمارستانهای دوستدار مادر
  - برنامه ریزی برای زایمان و کلاس های آمادگی برای زایمان
  - اهمیت تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی و مذهبی در انتخاب نوع زایمان
  - آشنایی با رویکردها و تکنیکهای مشاوره در برنامه ریزی زایمان (خانواده محور، زوج محور، حل مسئله، مصاحبه انگیزشی، شناختی رفتاری و..)
  - درد و تئوری های آن روشهای کاهش درد زایمان (تمرینات عصبی و عضلانی - تمرینهای کششی و تقویتی، طب فشاری و ماساژ تن آرامی و تکنیک های تنفسی)
  - مشاوره شیردهی در بارداری
- مشاوره مامایی در خانمهای باردار پرخطر
  - بارداری نا خواسته (مشاوره تصمیم گیری، فرزند خواندگی، غربالگریها و...)، خشونت خانگی، اختلالات جنسی در بارداری
  - بیماریهای داخلی جراحی و عوارض بارداری و زایمان در حاملگی
  - از دست دادن جنین (سقط؛ حاملگی خارج رحمی، مرگ داخل رحمی)
  - آشنایی با رویکردها و تکنیک های مشاوره با موارد خاص در بارداری: trauma theory, grief (counselling, صندلی خالی، مشاوره گروهی و ...)
  - استرس و اضطراب در بارداری و زایمان و آشنایی با تکنیکها و رویکردهای کنترل آن
  - اندوه و افسردگی در بارداری و زایمان و آشنایی با تکنیکها و رویکردهای کنترل آن
  - مشاوره برنامه ریزی زایمان در حاملگی های پرخطر

منابع اصلی درس:

۱. سیف علی اکبر. اصول و فنون مشاوره، آخرین چاپ
۲. خلعتبری جواد، قربان شیروودی شهره، کیانی احمد رضا، مباحث اساسی در مبانی مشاوره و راهنمایی، آخرین چاپ
۳. حسینی سید مهدی. اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، آخرین چاپ
۴. راهنمای آموزش کلاس آمادگی برای زایمان - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، اداره سلامت مادران
۵. عموشاهی علی، زایمان طبیعی بدون درد، آخرین چاپ
- 6- Scoot James R. Danforth's obstetrics and gynecology. Philadelphia: Lww, Last edition
- 7- Jonathan s. Berek Novaks gynecology, Philadelphia: Lww. Last edition .-
- 8- James David k. High risk Pregnancy Management options,.- London: W.B. Saunders, Last edition
- 9- Sadock Virginia Alcott, Ruiz Pedro " Kaplan and Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry" Lippincott Williams & Wilkins; Last edition
- 10- Gelder Michael G, López-Ibor Juan J., Andreasen Nancy A "New Oxford Textbook of Psychiatry" Oxford University Press, USA . Last edition
- 11- Gary Cunningham. Williams Obstetrics. New York: Mc GrowHill; Last edition
- 12- Holey E, Cook E Complementary and alternative therapies.. Spring house, Last edition
- 13- Loeser J D, Bonica John J.. Bonica's management of pain Lippincott Williams & Wilkins . Last edition
- 14- Simkin P, Ancheta R. The labor progress handbook. Black well Science. Last edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

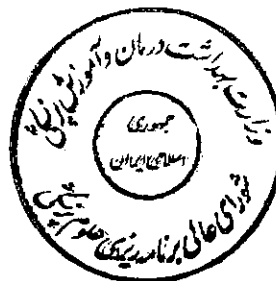
حضور فعال، چگونگی انجام تکالیف محوله و شرکت در امتحان نیم ترم و پایان ترم

آشنایی دانشجویان با خصوصیات روانشناختی زنان در مقاطع مختلف و دوران های حساس زندگی و نقش های متفاوت و متعدد آن ها در ارتباط با دیگر افراد خانواده و نیز کارکردهای روانشناختی خانواده و تاثیر آن در سلامت روانی افراد. خانواده این واحد به ظاهر کوچک اجتماعی، از ارکان عمده و از نهادهای اصلی هر جامعه به شمار می رود. در واقع هر خانواده را باید خشت بنای جامعه و کانون اصلی حفظ سلامت و رسوم و ارزش های والا و مورد احترام و شالوده مستحکم مناسبات پایدار اجتماعی و روابط خویشاوندی، مبدا بروز و ظهور عواطف انسانی و کانون صمیمانه ترین روابط میان افراد، مهد پرورش فکر و اندیشه و اخلاق و تعالی انسانی به حساب آورد و زن در این کانون نقش محوری و اساسی دارد. لذا سعی می شود با انتقال دانش و آگاهی ها و مهارت های لازم به دانشجویان مامایی که در آینده عهده دار مسئولیت سلامت مادران می باشند در زمینه خصوصیات روانی اجتماعی زن و خانواده، بر نقش و وظایف و حقوق زن و ارتقای سلامت وی و در نهایت خانواده گامی موثر برداشته شود.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

انسان از دیدگاه اسلام، روح و روان انسان و ارتباط آن با علم روانشناسی، رابطه روانشناسی با سایر علوم و کاربرد آن در طب، مفهوم علم روانشناسی، مبانی فیزیولوژیک روانشناسی - رشد از نظر اسلام - رشد از نظر علم روانشناسی - دقت و ادراک - حالات شعور (خودآگاهی) - یادگیری و تفکر - حافظه و فراموشی - زبان و تفکر - مبانی فیزیولوژیک انگیزش - انگیزش و هیجانههای انسانی - شخصیت و ارزیابی آن - آزمودن قابلیت هوش - تعارض، تطبیق و بهداشت روانی: آفرینش زن، مفهوم مادری، پذیرش نقش، خصوصیات روانی اجتماعی زن در دوران های مختلف زندگی خصوصاً دوران بارداری، دیدگاه های نظریه پردازان در مورد زنان چالش های زندگی زنان استرس وزن (جسمی، عشقی، روابط جنسی، خشونت، خودسوزی، نشانه های استرس زنان، ازدواج، بارداری، زایمان، بچه داری، نازایی، طلاق، مرگ عزیز)، زنان و اشتغال زن و توسعه، حقوق زن در خانواده و اجتماع، فرهنگ سازی نسبت به زنان، آموزش چرخه های جنسی در سنین مختلف به زنان آموزش خانواده: تعریف خانواده، چرخه زندگی خانوادگی، نظریه ها در مورد تشکیل خانواده و روش های ایجاد خانواده سالم، انواع خانواده و عملکرد آن، شیوه های فرزند پروری (سهل گیر، مستبد، اقتدار منطقی)، مهارت های زندگی مشترک (ارتباط موثر خانواده، روابط زوجین، رابطه با فرزندان، شیوه مقابله با بحران، شیوه تصمیم گیری، عاشق ماندن، صمیمیت و مفهوم آن، شیوه ابراز احساسات در خانواده، سورتار در خانواده)، نگرش نظریه سیستمی یا گروهی در جامعه شناسی خانواده، خصوصیات روانشناسی زن و مرد، شباهت ها و تفاوت ها و روانشناسی جنین.

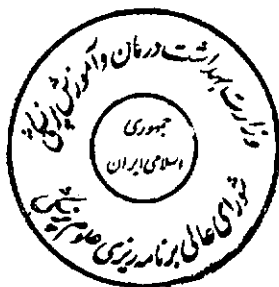

منابع اصلی درس :

۱. روزن بام هایدی - خانواده به منزله ساختاری در مقابل جامعه مترجم محمدصادق انتشارات مرکز نشر دانشگاهی-آخرین چاپ
۲. هورنای کارن- روان شناسی زن-انتشارات ققنوس-آخرین چاپ
۳. پارک ک- درسنامه پزشکی اجتماعی مینو چین سالوادور- فنون خانواده درمانی-ناشر ایلینا آخرین چاپ
۴. توکل خسرو- سو رفتار در خانواده- انتشارات آفتاب جوان-آخرین چاپ
۵. جلوه های زندگی یک زن-مترجم، منیژه بهزاد، نویسنده جوان بوریسنکو، آخرین چاپ
6. Psychology of women, Qvestiamwww.qvestia.com Last edition
7. Popular psychology women, goodreads, www.goodreads.com

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال در کلاس _ انجام تکالیف محوله _ ارزشیابی انتهای ترم

فراگیر چگونگی بهبود سلامت، امنیت و رفاه مادر و کودک به ویژه در گروه های کم درآمد و جمعیت های اقلیت را از طریق آموزش تحقیق و سیاست گذاری و عمل با تاکید بر سیستم خانواده و سیاست سلامت خانواده بیاموزد.

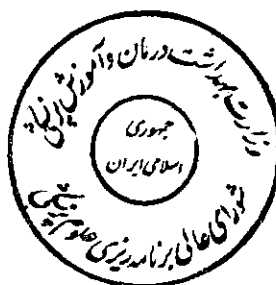
رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

توصیف تعیین کننده های سلامت، بیماری و نابرابری ها شامل فرد، خانواده، اجتماع و فرهنگی و نژادی و قومیتی و محیطی، کسب مهارت در طراحی مطالعات اپیدمیولوژیک، تعیین و تحلیل و ارزشیابی سیاست های فعلی مرتبط با سلامت مادر و کودک، نحوه سنتز و ترجمه دانش سلامت مادر و کودک به اطلاعات قابل فهم برای افزایش سواد سلامت ارائه راهکارهای حمایت یابی در اجرای سیاست سلامت مادر و کودک، تحلیل ذی نفعان کلیدی، تغذیه مادر و کودک، ترویج رفتارهای سالم در مادر نوزاد و خانواده، فرزندپروری و نقش دولت خانواده و مردم در مراقبت اولیه کودک منابع اصلی درس:

1. WHO, 2011, Monitoring maternal, newborn and child health. UN, Last edition
2. Improving Maternal and Child Health UN. Last edition.
3. Transforming health systems for women and children. www.unmillenniumproject.org.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال، چگونگی انجام تکالیف محوله و شرکت در امتحان نیم ترم و پایان ترم

شناخت راهکارهای عملی و شیوه های پیشگیری از بیماری های مرتبط با سلامت زنان، بلوغ، بارداری، زایمان، بعد از زایمان، شیردهی، دوران پرئود (Menstruation)، دوران منوپوز و ...، حفظ سلامت و ارتقا آن به تناسب شرایط فردی و محیطی و خوشایند سازی تجربه زایمان بر اساس طب سنتی
رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- سیستم ضروریه
- مفهوم سلامت و مشخصه های آن
- تغذیه و اختیار غذا بر حسب کیفیت مزاج، تعدیل انتقال به مزاج افضل، آداب تغذیه، ناسازگاری ها، طبع و تهیه و نگهداری غذا
- تغذیه در سلامت و بیماری
- ترویج و آداب آشامیدن آب و تدابیر مربوطه
- حرکت و سکون بدن، ریاضات مختلف، ریاضات خاص هر عضو، دلک، غمز و کبس و ربط
- تدبیر حرکات نفسانی
- تدبیر استحمام
- تدبیر نوم و یقظه (انواع رویا)
- تدبیر احتباس و استفراغ
- تدبیر جامع
- تدبیر بر حسب فصول، طبایع مساکن
- فساد هوا و تدبیر آن
- تدبیر زنان باردار، شیرده و اطفال و تدبیر امراض لاحقه
- تدبیر اطفال و تعدیل اخلاق انسان
- تدبیر رضاع و شرایط مرضعه و تربیت طفل بعد از رضاع
- احوال امراض ویژه اطفال و تدبیر آن ها
- تدبیر جوانان میان سالان و سالمندان
- تدبیر مسافرین
- بهداشت عمومی از دیدگاه پزشکی نیاکان
- طب مکمل در بارداری و زایمان

منابع اصلی درس:

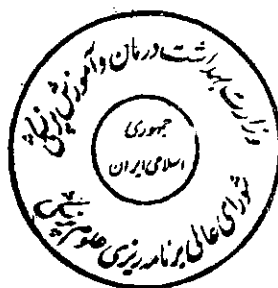
قانون فی الطب جلد ۱، خلاصه الحمکه، ذخیره خوارزمشاهی، منافع الاغذیه و دفع مضارها، دفع مضار الکیه، تغذیه المرضی (سمرقندی) و .... - آخرین انتشار

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال، چگونگی انجام تکالیف محوله و شرکت در امتحان نیم ترم و پایان ترم

برنامه عملیاتی کارورزی رشته مامایی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

دانشجویان مقطع دکتری مامایی طبق برنامه زیر حضور می یابند.

برنامه عملیاتی ۱۵ واحد کارورزی

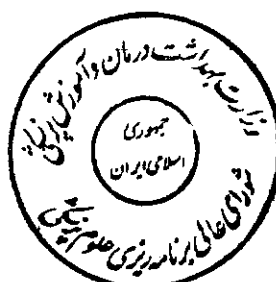
- درمانگاه مامایی: سه دوره یکماهه
- اورژانس مامایی: سه دوره یکماهه
- اتاق لیبرو و زایمان: سه دوره یک ماهه
- بخش بعد از زایمان: دو دوره یک ماهه
- بخش نوزادان: یک دوره یک ماهه
- حوزه معاونت بهداشت یک دوره یک ماهه
- مراقبت های زنان باردار: یک دوره دو هفته ای
- تسهیلات زایمانی: یک دوره دو هفته ای
- اتاق عمل و اتاق ریکاوری: یک دوره یک ماهه

تذکر: دانشجو در مرحله بعد از آزمون جامع، تحت برنامه تنظیمی گروه های زنان و زایمان و مامایی پایان نامه خود را طبق اولویت های تعیین شده توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی با استفاده از روش تحقیق بالینی در حیطه بارداری و زایمان و پس از زایمان و مامایی به انجام رساند.

درمانگاه مامایی

وظایف:

- حضور روزانه در درمانگاه مامایی
- اخذ شرح حال مراجعین و ثبت در پرونده
- انجام معاینات مامایی مراجعین
- درخواست تستهای غربالگری برای مراجعین، تحت نظر متخصص زنان
- تشخیص موارد غیرطبیعی و ارجاع آن به متخصص زنان و زایمان
- آموزش و مشاوره قبل و حین بارداری
- مشارکت در طراحی و اجرای برنامه قبل و حین بارداری که توسط متخصص زنان و زایمان انجام می شود.
- پایش ایمن سازی مادران
- تفسیر آزمایشات و تصمیم گیری برای تداوم روند بارداری، تحت نظر متخصص زنان و زایمان
- ممیزی بالینی فرآیندهای قبل و حین بارداری
- طراحی و ارائه برنامه مراقبت مداوم مامایی (Continuity of midwifery care)

- اخذ شرح حال، معاینه و تریاژ مامایی
- بستری مادران برای زایمان طبق نظر استاد مربوطه یا پزشک مسئول
- ارزیابی، شناسایی و مدیریت خطر مطابق دستورالعمل های کشوری و مطلع کردن فوری متخصص زنان و زایمان و پیگیری تا زمان حضور متخصص زنان و زایمان
- ثبت و گزارش کلیه فعالیت ها
- ممیزی بالینی در زمینه ی عوارض شدید بارداری و زایمان

اتاق لیبر و زایمان

وظایف:

- کمک به استقرار فرد پذیرش شده در محل مناسب
- تشخیص، انجام و پایش لیبر و زایمان های فیزیولوژیک
- مدیریت خطر و مطلع کردن فوری متخصص زنان و زایمان و پیگیری تا زمان حضور متخصص زنان و زایمان
- اپی زیوتومی و ترمیم آن
- مشارکت در احیای مادر و نوزاد در تیم احیا
- مراقبت و کنترل خونریزی طبق پروتکل مامایی وزارت متبوع
- انجام اقدامات لازم جهت تثبیت و تائید شناسایی مادر و نوزاد
- استفاده از روشهای کم درد غیر دارویی تحت نظر استاد مربوطه
- همکاری با تیم مراقبت مامایی
- ثبت و گزارش کلیه فعالیت ها
- مشارکت در طراحی و اجرا در ارتقا برنامه های دوستدار مادر
- ممیزی بالینی در حوزه زایمان طبیعی و فیزیولوژیک

بخش بعد از زایمان

وظایف:

- پیگیری حال عمومی و ارزیابی خطر در مادران تازه زایمان کرده و نوزادان آنان
- مدیریت خطر و مطلع کردن فوری متخصص زنان و تثبیت و پیگیری تا زمان حضور متخصص زنان و زایمان
- آموزش و اداره شیردهی مادران
- همکاری با تیم مراقبت مامایی
- ثبت و گزارش و مستند سازی
- آموزش و ارائه مشاوره به مادران تازه زایمان کرده
- طراحی و اجرای برنامه مراقبت مداوم مامایی پس از زایمان
- انجام، آموزش و پایش مراقبتهای تسکینی مجاز و حمایت مادران و نوزادان

- انجام تمرینات و اقدامات مرتبط با تقویت عضلات کف لگن
- ممیزی بالینی در حوزه زایمان فیزیولوژیک

بخش نوزادان

وظایف:

- پیگیری حال عمومی و ارزیابی خطر در نوزاد در زمان تولد
- شناسایی خطر و مطلع کردن فوری فوق تخصص نوزادان و مدیریت خطر تا زمان حضور متخصص کودکان
- اداره شیردهی مادر
- همکاری با تیم مراقبت نوزاد
- مشارکت در احیای مادر و نوزاد در تیم احیا
- ثبت و گزارش و مستند سازی
- مشارکت در طراحی و اجرا برنامه های مراقبت مداوم نوزاد سالم
- ممیزی بالینی در حوزه نوزادان در موارد مجاز
- آموزش و مشاوره مادر و خانواده در مراقبت از نوزاد

حوزه معاونت بهداشتی

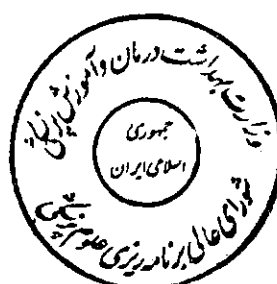
وظایف:

- همکاری در ممیزی بالینی مرگ مادران باردار با مراکز مسئول
- مشارکت در بررسی چالش ها و موانع اجرای سیاست ها و برنامه های سلامت مادران
- مشارکت در بازبینی نظام مراقبت سلامت و مدیریت خطر در مامایی
- نقد دستورالعملها و گایدلاینهای موجود در زمینه مراقبتهای مامایی
- بررسی چالش ها و موانع اجرای سیاست ها و برنامه های سلامت مادران
- مشارکت در برآورد منابع انسانی مورد نیاز برای حوزه مامایی
- مشارکت در مدیریت اطلاعات سلامت مادرو نوزاد

مراقبتهای مامایی

وظایف:

- نظارت بر عملکرد کارشناسان بهداشت خانواده
- بررسی و ارجاع مادران باردار پرخطر
- بررسی مشکلات مادران باردار در منطقه تحت پوشش و ارائه گزارش به مسئول مرکز بهداشتی درمانی

تسهیلات زایمانی

وظایف:

- نظارت بر عملکرد کارشناسان شاغل در مرکز بهداشتی درمانی
- نمونه برداری جهت انجام پاپ اسمیر در موارد لزوم
- بررسی مشکلات مامایی در منطقه تحت پوشش و ارائه گزارش به مسئول مربوطه در مرکز بهداشتی درمانی

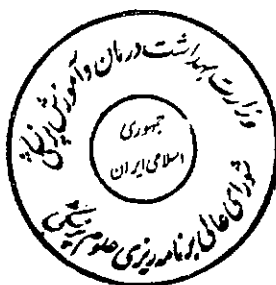
اتاق عمل و اتاق ریکاوری:

وظایف:

- مشاهده فرایندهای اجرایی اتاق عمل
- پایش فرایند هوشیاری مادرانی که تحت عمل جراحی قرار می گیرند، در اتاق ریکاوری

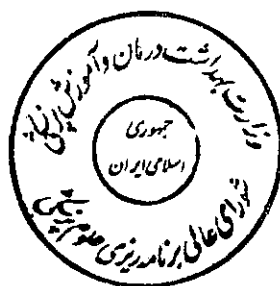
تذکر مهم:

دانشجویان باید کلیه توانمندیهای مورد نیاز ذکر شده در برنامه آموزشی را تحت نظر اساتید مربوطه، در زمان حضور در عرصه های بالینی تمرین نمایند. ضمناً برای هر یک از توانمندیها، Log book مربوطه را تکمیل و به امضای اساتید مرتبط برسانند.

فصل چهارم

استانداردهای برنامه

استانداردهای برنامه های آموزشی رشته های تحت پوشش شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه های اختصاصی، عرصه های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه های آموزشی خارج دپارتمان (دوره های چرخشی)، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیت ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.

* ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.

* ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، گایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.

* ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.

* ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.

* ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دپارتمان وجود داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کار پوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.

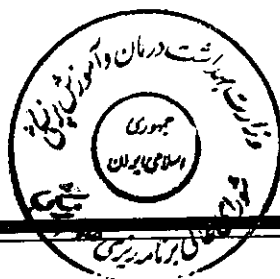
* ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.

* ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.

* ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشند.

* ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.

* ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.

* ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

* ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارزشیابی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مامایی تاکید بر بررسی پیامد برنامه آموزشی در تربیت نیروی انسانی مامای مجرب و کارآمد دارد. هدف کلی این برنامه تربیت نیروی مجرب، کارآمد و متعهد می باشد که قادر باشد به عنوان عضوی از تیم سلامت وظیفه خطیر را در امر آموزش و خدمات اورژانس بارداری و زایمان و اداره سلامت مادر و کودک به نحو احسن به انجام رسانند. در واقع توسعه دوره آموزشی دکتری تخصصی مامایی زمینه را برای یکپارچه سازی آموزش و بالین در مراقبت از مادر با بارداری کم خطر و همچنین شناسایی زنان در معرض خطر بارداری پرخطر را فراهم می نماید. با توجه به اهمیت ارزشیابی در این برنامه به ویژه در بالین، رویکرد ارزشیابی مبتنی بر هدف (Objectives-oriented evaluation approaches) در نظر گرفته شده است. لذا مبنای ارزشیابی حصول توانمندی و مهارت لازم فراگیران، آزمون استاندارد (OSCE) Objective Structured Clinical Examination و آخرین روش های موجود ارزیابی بالینی خواهد بود. در ضمن برای ارزشیابی برنامه محورهای محیط آموزشی بالین، اساتید، تسهیلات و امکانات دانشکده ها و همچنین میزان کاربری فراگیران و اساتید از این امکانات نیز مورد سنجش قرار خواهد گرفت.

شرایط ارزشیابی نهایی

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی می گردد:

- ۴ سال از اجرای برنامه
- تصمیمات سیاست گذاران در سیاست گذاری و آینده نگاری آموزش مامایی و بهداشت باروری
- در راستای تحولات نظام سلامت و بهینه سازی دسترسی زنان و مادران به خدمات با کیفیت بالا در زمینه سلامت مادر و کودک

این برنامه با این تواتر ارزشیابی می گردد:

- ارزشیابی هر نیمسال توسط دانشجویان دکتری
- ارزشیابی هر نیمسال توسط اعضای هیات علمی
- ارزیابی توسط کمیته ارزیابی دانشکده هر ۲-۳ سال
- ارزشیابی توسط دفتر نظارتی دانشگاه هر ۴ سال
- ارزشیابی توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی هر ۴ سال در راستای سیاست گذاری و آینده نگاری آموزش مامایی و بهداشت باروری

شاخص های ارزشیابی برنامه

- میزان رضایت دانش آموختگان از برنامه
- میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه
- میزان رضایت مدیران بیمارستان از عملکرد فراگیران
- میزان رضایت سیاستگذاران از نتایج برنامه
- هزینه-اثربخشی برنامه آموزش دکتری تخصصی مامایی در مدیریت و آموزش بارداری و زایمان کم خطر
- میزان برآورد زایمان بدون مداخله
- میزان مهارت دانش آموختگان (پزشک و ماما) در مدیریت زایمان کم خطر و پرخطر
- ارتقاء شاخص های سلامت مادر و کودک (نظیر MMR، NMR و ...)
- تعداد مقالات و شواهد تاثیر گذار در بهبود کیفیت خدمات مادر و کودک
- تعداد مقالات و شواهد تاثیر گذار در ارائه خدمات در راستای سلامت مادران و کودکان آسیب پذیر
- تعداد مقالات و شواهد تاثیر گذار در بهبود حاکمیت و مدیریت خدمات سلامت مادر و کودک

- تعداد مقالات و شواهد تاثیر گذار در بهبود شیوه زندگی مادران
  - تعداد طرح های تحقیقاتی مرتبط با صنعت و تجاری شده
  - میزان برآورد کارگروهی فراگیران در حوزه علوم پایه، بالین و فراسلامت
  - برآورد منابع آموزشی با نیاز آموزشی این رشته
  - برآورد تعداد هیات علمی با نیاز آموزشی این رشته
  - برآورد تعداد تخت بستری فعال به تعداد فراگیران
  - برآورد توانمندی اعضای هیات علمی مامایی
  - برآورد امکانات مهارت های بالینی در محیط آموزشی
  - میزان تولید فن آوری های نوین ثبت اختراع شده در حیطه های زنان و مامایی و نوزادان
- شیوه ارزشیابی دانشجو:

- نظر سنجی از اساتید ، فراگیران و دانش آموختگان و مدیران بالینی و آموزشی با بکارگیری پرسشنامه های معتبر
  - استفاده از پرسشنامه اعتبار بخشی دانشگاه و دانشکده ها
  - مصاحبه با افراد کلیدی در سطح دانشکده و دانشگاه و تحلیل نظرات و انتقادات
  - پژوهش های تطبیقی و در عرصه
  - بررسی عملکرد فراگیران با استفاده از آزمون استاندارد Objective Structured Clinical Examination (OSCE)
- این شیوه مهم ترین ابزار ارزشیابی این برنامه می باشد و در واقع توانمندی و مهارت های فراگیر در مدیریت بارداری و زایمان کم خطر و پرخطر را بررسی می نماید.
- بررسی آمار و ارقام شاخص های سلامت زنان، مادران و نوزادان
- متولی ارزشیابی برنامه :

دفتر نظارت و ارزشیابی تحت نظر معاونت آموزشی دانشگاه و کمیته های متناظر ارزشیابی در بیمارستان وظیفه ارزشیابی مستمر بر چگونگی اجرای آن را به عهده دارند. کمیته ارزشیابی مامایی متشکل از مدیر گروه مامایی، مسئول برنامه ریزی مامایی، مدیر گروه زنان، مدیر گروه اطفال و مدیر بیمارستان می باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مدیر گروه مامایی موظف است در پایان هر نیمسال گزارشی از تعداد پذیرفته شدگان ، واحدهای درسی و نمرات ، اساتید و امکانات و تسهیلات آموزشی و همچنین فیلد بالین را ارائه دهد.

مسئولین مامایی دانشکده به همراه اعضای کمیته ارزشیابی پس از بررسی نظر سنجی ها و گزارشات، لازم است با ارائه راه حل های لازم برای رفع مسائل و مشکلات اقدام نمایند و پیشنهادات نوآورانه اساتید و دانشجویان نیز مورد توجه، بررسی، کاربرد و پیگیری قرار گیرد.

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

- ارائه خدمات سلامت باید:

- ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
- ۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
- ۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
- ۱-۴) بر اساس دانش روز باشد؛
- ۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
- ۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
- ۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
- ۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
- ۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
- ۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
- ۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
- ۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
- ۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
- ۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.

۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:

- ۲-۲-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
- ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
- ۲-۱-۳) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛
- ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛
- ۲-۱-۵) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان؛
- ۲-۱-۶) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان؛

۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :

۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:

- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).

- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد؛

۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.

۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.

۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:

۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛

۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛

۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛

۳-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛

۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.

۳-۲) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:

۳-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛

۳-۲-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.

۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.

۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛

۴-۲) در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛

۴-۳) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛

۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.

۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛

۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛

۳-۵) خسارت ناشی از خطای ارائه کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل علوم پزشکی باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

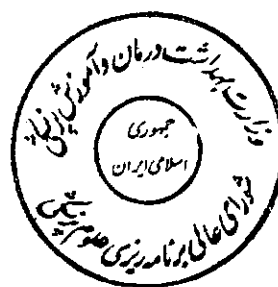
لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- ۱- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
  - ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
  - ۳- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
  - ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
  - ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
  - ۶- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
  - ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
  - ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
  - ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
  - ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.
  - ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد
  - ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر (به جز حلقه ازدواج)، دستبند، گردن بند و گوشواره در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
  - ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل و اتاق زایمان ممنوع می باشد.
- ### فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور
- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
  - ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
  - ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
  - ۵- استفاده از ادوکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.
- فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی
- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، فراگیران و کارکنان الزامی است.
  - ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
  - ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
  - ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و درحضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
  - ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
  - ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می باشد.
- فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه
- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.
  - ۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.

مقررات کار با حیوانات آزمایشگاهی

حیوانات نقش بسیار مهمی در ارتقاء و گسترش تحقیقات علوم پزشکی داشته و مبانی اخلاقی و تعالیم ادیان الهی حکم می کند که به رعایت حقوق آنها پایبند باشیم. بر این اساس محققین باید در پژوهش هایی که بر روی حیوانات انجام می دهند، ملزم به رعایت اصول اخلاقی مربوطه باشند، به همین علت نیز بر اساس مصوبات کمیسیون نشریات، ذکر کد کمیته اخلاق در مقالات پژوهشی ارسالی به نشریات علمی الزامی می باشد. ذیلا به اصول و مقررات کار با حیوانات آزمایشگاهی اشاره می شود:

- ۱- فضا و ساختمان نگهداری دارای امکانات لازم برای سلامت حیوانات باشد.
- ۲- قبل از ورود حیوانات، بر اساس نوع و گونه، شرایط لازم برای نگهداری آنها فراهم باشد.
- ۳- قفس ها، دیوار، کف و سایر بخش های ساختمانی قابل شستشو و قابل ضد عفونی کردن باشند.
- ۴- در فضای بسته شرایط لازم از نظر نور، اکسیژن، رطوبت و دما فراهم شود.
- ۵- در صورت نگهداری در فضای باز، حیوان باید دارای پناهگاه باشد.
- ۶- فضا و قفس با گونه حیوان متناسب باشد.
- ۷- قفس ها امکان استراحت حیوان را داشته باشند.
- ۸- در حمل و نقل حیوان، شرایط حرارت و برودت، نور و هوای تنفسی از محل خرید تا محل دائم حیوان فراهم باشد.
- ۹- وسیله نقلیه حمل حیوان، دارای شرایط مناسب بوده و مجوز لازم را داشته باشد.
- ۱۰- سلامت حیوان، توسط فرد تحویل گیرنده کنترل شود.
- ۱۱- قرنطینه حیوان تازه وارد شده، رعایت گردد.
- ۱۲- حیوانات در مجاورت حیوانات شکارچی خود قرار نگیرند.
- ۱۳- قفس ها در معرض دید فرد مراقب باشند.
- ۱۴- امکان فرار حیوان از قفس وجود نداشته باشد.
- ۱۵- صداهای اضافی که باعث آزار حیوان می شوند از محیط حذف شود.
- ۱۶- امکان آسیب و جراحت حیوان در اثر جابجایی وجود نداشته باشد.
- ۱۷- بستر و محل استراحت حیوان بصورت منظم تمیز گردد.
- ۱۸- فضای نگهداری باید به طور پیوسته شستشو و ضد عفونی شود.
- ۱۹- برای تمیز کردن محیط و سالم سازی وسایل کار، از مواد ضد عفونی کننده استاندارد استفاده شود.
- ۲۰- غذا و آب مصرفی حیوان مناسب و بهداشتی باشد.
- ۲۱- تهویه و تخلیه فضولات به طور پیوسته انجام شود به نحوی که بوی آزار دهنده و امکان آلرژی زایی و انتقال بیماری به کارکنان، همچنین حیوانات آزمایشگاهی وجود نداشته باشد.
- ۲۲- فضای مناسب برای دفع اجساد و لاشه حیوانات وجود داشته باشد.
- ۲۳- فضای کافی، راحت و بهداشتی برای پرسنل اداری، تکنیسین ها و مراقبین وجود داشته باشد.
- ۲۴- در پژوهشها از حیوانات بیمار یا دارای شرایط ویژه مثل بارداری و شیردهی استفاده نشود.
- ۲۵- قبل از هرگونه اقدام پژوهشی، فرصت لازم برای سازگاری حیوان با محیط و افراد فراهم باشد.
- ۲۶- کارکنان باید آموزش کار با حیوانات را دیده باشند.

شرایط اجرای پژوهش های حیوانی

- ✓ گونه خاص حیوانی انتخاب شده برای آزمایش و تحقیق، مناسب باشد.
- ✓ حداقل حیوان مورد نیاز برای صحت آماری و حقیقی پژوهشی مورد استفاده قرار گیرد.
- ✓ امکان استفاده از برنامه های جایگزینی بهینه به جای استفاده از حیوان وجود نداشته باشد.
- ✓ در مراحل مختلف تحقیق و در روش اتلاف حیوان پس از تحقیق ، حداقل آزار بکار گرفته شود.
- ✓ در کل مدت مطالعه کدهای کار با حیوانات رعایت شود.
- ✓ نتایج باید منجر به ارتقاء سطح سلامت جامعه گردد.

